

ISKRA COMMERCE

OKLESTILI NALOŽBE

Eno od osrednjih gesel, oz. nalog, ki si jih je v nekoliko bolj dolgoročnem obdobju zastavila delovna organizacija Iskra Commerce, je, da mora imeti Iskra v vseh večjih središčih po Jugoslaviji svojo lastno industrijsko prodajalno in lasten servis za servisiranje izdelkov široke potrošnje, v večjih regionalnih središčih pa moramo imeti tudi predstavništvo ter vsaj eno lastno trgovino in servis za vzdrževanje izdelkov profesionalne tehnike.

In tega gesla ni narekovala le želja po našem večjem prodoru na jugoslovansko tržišče, torej nekakšna trgovska žilica, pač pa med drugim tudi to, da je Iskra v minulih letih, zlasti pa nekako okoli leta 1975 začela zgubljati boj s konkurenco, pa naj si bo to glede števila trgovin, servisov ali predstavništev.

O tem, kaj smo storili v srednjeročnem obdobju, ki se zdaj izteka, in o prihodnjih načrtih, smo se pogovarjali z vodjo DSSS v Iskri Commerce Francem Borkom, ki je na področju investicijskih vlaganj nekje prvi mož te delovne organizacije. „Mislim, da bi morali najprej ugotoviti,“ je v odgovoru na investicijsko dejavnost v Iskri Commerce v minullem obdobju, začel sogovornik, „da v srednjeročnem obdobju 1976–80 Iskra Commerce ni uresničila načrtovanih investicij. Zastavili smo si sorazmerno velika vlaganja v razširitev servise in maloprodajne mreže ter mreže predstavništev,

realizirali pa smo le nekako tretjino tega načrta.

Malo, kljub temu pa veliko zato, ker smo morali vse, kar smo naredili, financirati delavke in delavci Iskre Commerce sami.“

Pogovor s Francem Borkom bi torej lahko imel tudi osrednji poudarek na dejstvu, da so v Iskri Commerce kljub izrednim uspehom še kako kritični do svojega dela. Kljub uspehom in ti so veliki. Kar naštejmo jih: Iskra Commerce je z lastnim denarjem v minule petletnem obdobju odprla Iskrine industrijske prodajalne v Titogradu, Mostarju, Bitoli, Kraljevu, Zaječarju, Kragujevcu, Tuzli, Sarajevu, Zadru, Vranju in Beogradu. Poleg tega je obnovila nekatere „stare“ trgovine hkrati pa je odprla servise v Bitoli, Zaječaru, Kragujevcu, Zagrebu, Osijeku, Tuzli, Sarajevu, Reki, Zadru in Šabcu. Mnoge servise je, podobno kot prodajalne, obnovila, v Mariboru pa ga bo odprla spomladi

prihodnje leto. Nova predstavništva imamo poslej tudi v Titogradu, Zagrebu, Tuzli, (Mostarju, Osijeku) in Sarajevu, bogatejši pa smo tudi za eno veleprodajno skladišče, in sicer v Zagrebu.

To je torej ta „malenkost“, ki je slonela izključno na ramenih delavcev Iskre Commerce in so jo morali torej financirati iz lastnih sredstev, pa čeprav smo zapisali na ravni SOZD Iskra, da bomo združevali sredstva za servisno in predstavniško dejavnost. Žal je to združevanje ostalo le na papirju samoupravnega sporazuma in je torej celotno breme razširitve Iskrinega položaja na jugoslovanskem tržišču ostalo na Iskri Commerce. In če upoštevamo to, so podatki, ki nam jih je posredoval Franc Borko, dokaz še toliko večje uspešnosti.

Seveda je beseda nanese tudi na letošnja vlaganja Iskre Commerce. „Za letošnje leto smo v IC sprejeli določen program zgraditve trgovin in servisov, toda ta program nam je banka odklonila in praktično v letu 1980 nismo začeli kakšnih širših investicij razen osrednje, da smo začeli graditi centralni servis v Ljubljani (o tem bomo

(Nadaljevanje na 2. strani)

Iz proizvodnje v TOZD Specialni elementi in materiali v IEZE.

TOZD SPECIALNI ELEMENTI

Konstrukterji imajo veliko dela

V Specialnih elementih imajo že po naravi dela zelo široko zastavljen proizvodni program. Večinoma delajo posebne elemente za posebne namene naročnikov. Zato so njihovi izdelki po večini maloserijski in v mnogih primerih tudi unikati. In kako je temu kos konstrukcija? Tu vprašanje smo zastavili vodji Petru Sinkovcu, ki se s kon-

strukterskim delom ukvarja že kar 35 let.

Vsekakor delo ni enostavno. Najboljši odgovor je kar Peter Sinkovec sam, ki mi je delal: „Zame je to delo tudi hobi. Lepo je poustvarjati in ustvarjati tisto, kar nekdo rabi. Za to porabiš že prej pripravljene elemente.“

(Nadaljevanje na 2. strani)

Čestitali so nam

SOZD Iskra še vedno sprejema iz vse Jugoslavije čestitke ob podelitvi najvišjega priznanja pri nas, avnojske nagrade.

Tako so nam čestitali delavci Elektrotehne — DO Delta iz Ljubljane, Kemijski kombinat Zorka iz Šabca, Dragutin Kosovac, SOZD Trgovina Kosovo, delovni ljudje industrije oblačil 1. maj iz Pirote, generalmajor Borivoje Milenković za vojno pošto 8364/1, generalpolkovnik Janko Sušnjak, skopski sejem, predsednik poslovnega odbora SOZD General-eksport Milorad Savičević iz Beograda, Železniško gospodarstvo iz Ljubljane ter krajevna konferenca SZDL in skupščina Krajevne skupnosti Gradišče iz Ljubljane, ki nam je napisala:

„Ob visokem priznanju, ki ste ga prejeli z nagrado AVNOJ 1980, vam v imenu družbeno-političnih organizacij in samoupravnih organov Krajevne skupnosti Gradišče, iskreno čestitamo ter želimo vsem članom kolektiva še mnogo delovnih uspehov.“

Plenum CK — ZKJ

Stabilizacija, temelj za naslednjih pet let

Centralni komite Zveze komunistov Jugoslavije meni, da s socialističnim samoupravljanjem lahko uspešno uresničimo cilje in obvladamo probleme v naslednji etapi našega družbeno-ekonomskega razvoja, je zapisano v sklepih CK ZKJ, ki so jih sprejeli na plenumu, ki je bil v četrtek, 4. decembra. Sklepi so rezultat kritične analize rezultatov dosedanjega razvoja in delovanja komunistov v minulem obdobju, uvodnega poročila člana predsedstva CK ZKJ Andreja Marinka in razprave, v kateri je sodelovalo 18 razpravalcev iz vseh republik in pokrajin.

V prizadevanjih za družbeno-ekonomski razvoj Jugoslavije v letih 1981–1985, katerega temelj je stabilizacija na vseh ravneh in vseh področjih — osnovna usmeritev je na hitrejšem in bolj racionalnem razvoju energetike, pridelave hrane in surovinske baze — so naloge komunistov natanko opredeljene. Pri planiranju se morajo, na primer, komunisti, organizacije in vodstva zveze komunistov v združenem delu in delegatskem sistemu odločno angažirati, da bo obveljalo načelo kontinuiranega načrtovanja, predvsem pa, da bodo načrti skladni s stvarnimi materialnimi gospodarskimi gibanji in pogoji, ki so rezultat delovanja ekonomskih zakonitosti.

Pri investicijskih je jasno postavljena zahteva, da je treba ponovno pregledati vse, ki jih že grade, in jih spraviti v realne okvire, pri načrtih pa morajo imeti prednost tiste naložbe, ki bodo prispevale k odстранjanju strukturnih problemov v gospodarstvu, k povečanju izvoza in uresničevanju politike ekonomske stabilizacije v celoti. Zato je treba tudi zaostri- ti, piše v sklepih CK ZKJ, politično, ekonomsko in gospodarsko odgovornost poslovnih in samoupravnih organov in drugih nosilcev investicijskih odločitev za napake v investiranju.

Precejšen del sklepov obravnava ekonomske odnose s tujino, od potrebe, da s skupno politiko in strategijo tehnološkega razvoja zmanjšamo tehnološko odvisnost združenega dela od tujine, do zahteve, da je usmeritev na izvoz eden najbistvenejših pogojev za stabilen in uspešen razvoj, pri čemer je CK ZKJ poudaril, da je v menjavi s tujino treba zagotoviti večji delež držav v razvoju.

Centralni komite CK ZKJ je — po ugotovitvi, da je mednarodni politični in ekonomski položaj zaostren in ni upov, da bi se hitro popravil, ponovno podčrtal, da se bomo negativnim težnjam na mednarodnem področju in našim notranjim problemom lahko uprli le z boljšim delom, varčevanjem, delovno disciplino, z družbeno in osebno odgovornostjo. Zato poziva vse komuniste, delovne ljudi in občane, da se kar najbolj angažirajo pri sprejemanju in izvajanju srednjeročnih načrtov, stabilizacije, pospešenega materialnega razvoja in nadaljnjega razvoja socialističnih samoupravnih družbeno-ekonomskih odnosov.

Zahtevnih ciljev v naslednjem srednjeročnem obdobju seveda ne bo mogoče doseči, če ne bo bistvenega premika v položaju delavca, če ne bo uresničena zahteva, sprejeta na 11. kongresu ZKJ, da bodo delavci v temeljnih organizacijah in drugih oblikah združenega dela neposredno in suvereno odločali o dohodku in njegovi delitvi in družbeni reprodukciji v celoti, na tej osnovi pa razširjali materialno osnovo socialističnega samoupravljanja, krepili družbeno produktivnost dela in povečali dohodek. Uresničevanje sklepov, ki pomenijo bistven vsebinski prispevek k bolj stabilnemu gospodarjenju, bo zato v prihodnjem obdobju osnovno merilo, po katerih bodo ocenjevali delovanje in odgovornost vsakega člana, organizacije in vodstva zveze komunistov.

ALEKSANDER LILOV, drugi sekretar KP LR Bolgarije, se je med obiskom v Sloveniji ustavil tudi v Iskri Elektromehaniki, kjer si je s sodelavci ogledal proizvodnjo telekomunikacij, telefonskih elementov in aparatov ter računalnikov. Goste je zanimal tudi celotni proizvodni program sestavljene organizacije Iskra ter uspešnost uveljavljanja in konkurenčnost izdelkov na domačem in tujih tržiščih. S predstavniki naše delovne organizacije so gostje ugotovili vse tesnejše sodelovanje Iskre s sorodnimi bolgarskimi podjetji in odprtost tamkajšnjega tržišča za Iskrine izdelke. Aleksander Lillov se je še posebej zanimal za delovanje družbenopolitičnih organizacij v okviru delovne organizacije in možnosti izobraževanja bodočih delavcev.

Iskra se uveljavlja na trgu SZ

Po podpisani pogodbi bo Iskra dobavila SZ medkrajevne centrale v vrednosti 35 milijonov dolarjev.

V prostorih moskovskega hotela Inturist so predstavniki Iskre sinoči podpisali pogodbo v vrednosti 35 milijonov dolarjev, s čimer se celotna vsota letos podpisanih pogodb povečuje na vsoto, ki presega 80 milijonov dolarjev.

Po tej pogodbi bo Iskra dobavljala Sovjetski zvezi medkrajevne telekomunikacijske centrale. V Iskri so namreč z inovacijo razvili elektronizacijo telefonskega sistema.

V imenu Iskre sta pogodbo podpisala glavni direktor Iskra-Commerce Ilja Medič in glavni direktor kranjske Elektromehanike Aleksander Mihev, na sovjetski strani pa predsednik Mašpriborintorga, sovjetskega zunanjtrgovinskega združenja, V. Klímov in direktorica podjetja Sistemi Jelena Oparina. Slovesnega podpisa sta se udeležila med drugimi tudi pomočnik sovjetskega ministrstva za zveze I. Ravnič in generalni direktor Iskre Anton Stipanič.

Kot je povedal direktor moskovskega predstavništva Iskre Franc Ferko, se s podpisom pogodbe nadaljuje že utečeno sodelovanje Iskre s Sovjetsko zvezo. Vse kaže, da se bo to sodelovanje v naslednji petletki še razširilo. Pri tem ne gre zgolj za medsebojne trgovinske odnose marveč tudi za razširitev znanstveno-tehničnega sodelovanja pri razvijanju novih proizvodov, za razširitev kooperacijske proizvodnje in za vzgojo sovjetskih kadrov za upravljanje Iskrinih sistemov.

Avnojska nagrada

V ponedeljek, 15. decembra letos, bo ob 11. uri v Palači federacije v Novem Beogradu slavnostna seja odbora za nagrado AVNOJ, na kateri bo predsednik skupščine SFRJ Dragoslav Marković izročil diplome in plakete dobitnikom letošnje nagrade AVNOJ.

Znano je, da je odbor za nagrado AVNOJ na svoji seji 20. novembra letos med drugimi nagrajenci nagradil s tem najvišjim priznanjem SOZD Iskra.

Nagrada AVNOJ, kot najvišje priznanje tako posameznikom kot delovnim kolektivom, pomeni vsako leto za nagrajence najvišje priznanje Jugoslavije za vse napore in prizadevanja, ki so jih storili v prid naši socialistični družbi in njenemu razvoju, tako delovni kolektivi kot posamezniki.

Ko bodo v ponedeljek predstavniki Iskre prejeli to najvišje priznanje, bo to dejanje vsekakor pomenilo priznanje in veselje vseh 30 tisoč delavcev Iskre, ki so v več desetletij dolgem razdobju iz partizanskih radijskih delavnic razvili in ustvarili Iskro v takšnega velikana elektronske industrije, kot Iskra danes v Jugoslaviji je. Toda ne samo v Jugoslaviji, temveč tudi v evropskem in svetovnem merilu.

Avnojska nagrada Iskrašem pomeni priznanje za ves njihov trud, organiziranost in prizadevanje, ko so z lastnim znanjem in partizansko trmo in vztrajanjem ustvarili lastno tehnologijo ob vsem odrekam in težavam na poti, ki so si jo sami izbrali. Ta pot ni bila lahka, vendar, kot vidimo danes, edino pravilna, saj nam prav lastno znanje in lastna tehnologija omogočata ne samo stabilizacijskega obnašanja, temveč tudi vse perspektive za naš nadaljnji razvoj.

Avnojska nagrada je torej naš praznik, hkrati pa prijetna zavest, da smo delavci in samoupravljalci v Iskri, kot smo že zapisali, na pravi poti in prepričani smo, da bomo tudi v prihodnje z delom dokazali, da smo vredni tega najvišjega jugoslovanskega priznanja.

D. Ž.

OKLESTILI NALOŽBE

(Nadaljevanje s 1. strani)

obširneje pisali v prihodnji številki — op. LD) ter seveda dokončali lani in letos začeta vlaganja.

Kako pa bo v prihodnjem srednjeročnem obdobju do leta 1985?

„Da bi okrepili Iskrin položaj na domačem pa tudi na tujem tržišču, bi morali vanj vložiti od celotne Iskrine investicije nekako 5 do 7 %. O tem, koliko bomo resnično investirali, bi bilo verjetno še preuranjeno govoriti, saj se številke spreminjajo, žal pa navzdol. Po restrikcijah na investicijskem področju in potem ko smo programe ocenjevali izredno stabilizacijsko, smo prišli nekde do števila 300 milijonov dinarjev vlaganj v prihodnjih petih letih. Vse pa seveda po letošnjih cenah.“

Vemo, da smo investicijski program v Iskri Commerce sprejemali najprej po TOZD in ga nato uskladili na ravni DO. Kaj pa predvideva ta program?

„Najprej bi rad omenil skrb za sanacijo Iskrinega predstavništva v Beogradu. Tamkajšnje predstavništvo dela zdaj v utesnjenih prostorih. V prihodnjih letih nameravamo kupiti zasebna stanovanja v posloju, kjer imamo predstavništvo, s čimer bi pridobili več sto kvadratnih metrov koristnih površin. S tem bi končno le združili Iskrino predstavništvo dejavnost v Beogradu, dejavnost, ki je zdaj razbita po različnih lokacijah. V prihodnjem petletnem obdobju bomo vložili večja sredstva tudi v sanacijo predstavništev v Novem Sadu, Skopju in Kragujevcu.“

Kako pa bo z vlaganji v maloprodajno mrežo?

„Predvidevamo otvoritev novih trgovin v Varaždinu, Kopru, Zenici, Bihaču, Nikšiću in Titovem Užicu.“

Kaj pa servisna dejavnost?

„V poštah bodo prišle predvsem

sanacije obstoječih servisev, in sicer v Subotici, Kranju, Splitu, Banja Luki, Kragujevcu, Beogradu in Zenici.“

Toliko o vlaganji v predstavniško in servisno mrežo. Kako pa bo v prihodnjih petih letih z investiranjem v zunanji trg, Marketing in Zastopniško dejavnost, zlasti ko vemo, da bodo Marketingu podrti sedanje prostore na Tržaški cesti v Ljubljani?

„Glede vlaganj v temeljno organizacijo Zunanji trg bi se najprej povrnili v sedanje srednjeročno obdobje, ko nismo imeli nobenih investicij v osnovna sredstva na območju Ljubljane. Do leta 1985 bomo investirali v dve lokaciji ob meji — v objekta v Vrtojbi in Sežani. Gre za prostore vredne dobrih 8 milijonov dinarjev. V zvezi s prostorskim problemom temeljne organizacije Marketing bi poudarili, da nekih trajnih rešitev zdaj še nimamo, v srednjeročni program vlaganj pa smo dali prostore Marketinga nekje v ospredje. Zgraditi jih nameravamo na našem Iskrinem kompleksu v Stegnah. Merili naj bi okoli 2.700 m² vrednost investicije pa bo predvidoma 100 milijonov dinarjev. Zavedamo se tudi prostorskega problema TOZD Zastopstva, toda do leta 1985 bomo morali zanje verjetno iskati le dodatne, začasne prostore. Ob vsem tem se s prostorskim problemom še kako srečujemo tudi v DSSS, ko nam dobesedno iz najemnih prostorov mečejo ljudi na Linhartovi cesti v Ljubljani, kmalu pa bo potekla tudi pogodba na Zaloški cesti. Novih prostorov trenutno še nismo predvideli, računamo pa, da bomo te ljudi preselili v stari Zmaj. Vsekakor pa moram med pomembnejša investicijska vlaganja v prihodnjem srednjeročnem obdobju uvrstiti tudi investicijo v informacijski sistem, torej v nakup računalnika. Računalnik bi morali dobiti že letos, upamo pa, da ga bomo dobili v prihodnjem letu, najpozneje pa leta 1982.“

Lado Drobež

Mladinski odred »99d«

Člani mladinskega pohodnega odreda „Partizanske delavnice 99d“ smo se sestali, da analiziramo delo in akcije v preteklem letu in da se dogovorimo za realizacijo naših načrtov v letu 1981.

Pri vseh akcijah in pohodih v tem letu smo poskušali zajeti čimširši krog mladih, jih seznanjati z našo slavno zgodovino, usposabljanje za naloge splošnega ljudskega odpora, krepiti bratstvo in enotnost ter krepiti našo samoupravno in politično zavest. Čeprav je bila večina naših akcij dobro pripravljena in udeležba pričakovana, pa s celotnim delom ne moremo biti zadovoljni. Težave so se pojavljale predvsem pri organizaciji in informiranju, saj smo vse prevečkrat ugotavljali, da vesti o naših akcijah ostajajo v ozkem krogu. Zato bomo v naslednjem obdobju ravno tem problemom posvetili še posebno pozornost.

Na sestanku smo največ časa posvetili načrtom za delo in akcije v letu 1981. Z našimi akcijami bomo pričeli že v februarju in ne bomo mirovali tja do pozne jeseni. V naših načrtih so poleg seznanjanja z delom in organizacijo delavnic 99d, tudi seznanjanje z delom vseh ostalih partizanskih delavnic v času NOB. Nič manjšo skrb ne bomo posvetili tudi usposabljanju za naloge splošnega ljudskega odpora. Organizirali bomo streljanje z vojaško in zračno puško, povezali se bomo z delom tabornikov in organizirali družbenopolitično izobraževanje članov MPO.

To je le nekaj informacij o delu in načrtih mladinskega pohodnega odreda „Partizanske delavnice 99d“, ki ohranja in oživlja slavno zgodovino narodno osvobodilne borbe ter razvoja naših delovnih kolektivov.

A. C.

Konstrukterji imajo veliko dela

(Nadaljevanje s 1. strani)

Seveda pa je treba za to mnogo znanja in mnogo izkušenj, čimveč imaš obojega, lažje in bolj zanimivo je delo.

No, za „zanimivost“ in pestrost poskrbijo kar naročniki, ki za svoje specifične potrebe naročajo vse več in več najrazličnejših elementov za posebne namene in jih v široki prodaji ni dobiti. Zato je vedno vprašanje časa. Vedno se mudi. Roki pa so neodložljivi, saj naročniki specialne elemente naročajo, ker jih rabijo — in to takoj.

V konstrukciji je treba mnogo široke razgledanosti na področju strojništva, saj le s takim znanjem lahko rešujejo vse naložene naloge. Imajo tudi težave s kadri. Malokdo se rad posveti temu delu, ki je zahtevno in je treba čisto ostati tudi popoldne za risalno desko, kadar je to potrebno. Mladi prihajajo in odhajajo. Kdor pa ostane, se „zapiše“ temu delu s srcem, saj je taka permanentna ustvarjalnost gotovo zadeva, ki okupira vsega človeka, vse njegovo znanje in izkušnje.

Konstrukcija v SEM, kot to TOZD kratko imenujemo, ima dve bistveni nalogi: konstrukcijo izdelkov, se pravi specialnih elementov in naprav oziroma delovnih pripomočkov za lastno proizvodnjo.

Tako so za potrebe svoje proizvodnje izdelali oziroma projektirali že vrsto strojev, z elementi avtomatizacije in zlasti z elementi, ki jih pred nje

postavlja posebna zvrst dela za male serije in unikate, ki jih proizvajajo. Naredili so dva navijalna stroja za težka C jedra. Delo je plod domače konstrukcije in stroja so izdelali v Orodjarni IEZE. Tako so naredili tudi centrifugo za C jedra, s katero po impregnaciji odvzamejo odvečni impregnant. Skonstruirali so tudi brusilne stroje za brušenje C jeder, kjer so uporabili novo tehnologijo. Drugače kot doslej se vodi trak in drugače se oblikuje z dvovalčnim sistemom. Dosegli so tudi večjo hitrost navijanja z manjšim pritiskom oblikovanja. Plod domače konstrukcije so tudi škarje za rezanje tanke pločevine od 0,05 — 0,01 mm.

Pri konstrukciji izdelkov pa se je težko spustiti v naštevaje, saj je njihovo delo tako pestro in podvarijantno, da se ob tem laik zglubi in mu imena kaj malo povedo. V glavnem pa gre tu za transformatorsko dejavnost v različnih oblikah, kjer konstruirajo mnogo unikatov za naročnike. Druga vrsta izdelkov so posebni preklopniki, pravtako v manjših serijah ali celo po en kos za potrebe nekaterih kupcev.

Bistveni problem je množica dokumentacije, ki jo je treba pripraviti. To je zlasti zahtevno zato, ker imajo zelo velik asortiment proizvodnega programa. Poleg tega pa je vedno pomemben čas in roki so neizprosni, ker naročnik navadno rabi naročni element za vgradnjo čimprej.

F. Kotar

Peter Šinkovec, vodja konstrukcije v Specialnih elementih.

Odgovor »Skupinici iz Elektromehanike«

Čeprav v našem glasilu nimamo navade, da bi odgovarjali na nepodpisana pisma, smo se v uredništvu kljub temu odločili, da bomo zbrskali podatke, za katere nas je zaprosila anonimna, kot se je podpisala, skupinica iz Elektromehanike. Zastavili so nam tri vprašanja in sicer: koliko stane naš kolektiv celoletna reklama na TV Ljubljana pred dnevnikom, drugo vprašanje se nanaša na sodelovanje med Iskro in košarkarskim klubom Iskra — Olimpija, tretje pa je, vsaj po mnenju pisca tega odgovora, manj tehtno, in sicer: kdaj naj bi v Elektromehaniki, oziroma v Kranju, postavljali novoletne jelke, ali že po 20. decembru, ali pa šele po 25. decembru.

No, skupinici iz Elektromehanike bomo z veseljem odgovorili na prvi dve vprašanji, kar se pa novoletnih jelk tiče, bi jim svetovali, da se obrnejo na pristojne v Elektromehaniki, oziroma na občinski ravni. Verjetno jim bodo tudi tam odgovorili, da se s takšnimi stvarmi v naši družbi ne mislimo več ukvarjati.

Torej odgovora na prvi dve resni vprašanji. Kot že rečeno se je prvo nanašalo na stroške, ki jih ima Iskra z oglašanjem na televiziji pred TV dnevnikom, točneje pred risanko. Iskra ima že več let pogodbo z RTV Ljubljana o zakupu 20 sekund programa v času pred omenjeno risanko. Za ta čas smo se v Iskri odločili po obsežnih raziskavah gledanosti televizije, in lahko trdimo, da je čas med 19.00 in

20.00 uro na TV Ljubljana najbolj gledan.

In koliko nas stane teh 20 sekund. Letos se je ta vsota povzpela na 2 milijona 450 tisoč dinarjev. Na prvi pogled se zdi da je visoka, pa ni tako. Iskra ima z RTV Ljubljana letni sporazum o zakupu omenjenega termina, televizija pa nam zaradi stalnosti zaračunava mnogo manj, kot nam bi sicer.

Še tole bi zapisali — institucionalno publiciteto, ki so jo delavke in delavci Iskre zaupali temeljni organizaciji Marketing v Iskri Commerce, točneje akcije v tem oglaševanju in reklamiranju po različnih medijih javnega obveščanja, usklajujemo v Iskri na različnih ravneh — najprej na ravni TOZD, nato DO, nato na ravni SOZD in šele potem, ko akcije potrdijo delegati iz vse Iskre na seji delavskega sveta naše sestavljene organizacije, postane program Marketinga.

V tem odgovoru skupinici iz Elektromehanike naj tudi zapišemo, da risanka pred TV dnevnikom ni Iskrina, „ni naša“ kot nekateri mislijo, in ima torej Iskra v zakupu le 20 sekund pred risanko in nekako 5 sekund po njej.

Kot je znano, sta Iskra in Košarkarski klub Brest, nekdanja Olimpija, podpisala ob koncu leta 1978 samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih.

S tem sporazumom smo si z igranjem kluba zagotovili propagiranje

imena in dejavnosti Iskre v Jugoslaviji in v tujini. Pokroviteljstvo nad košarkarskim klubom smo sprejeli s sklepom delavskega sveta SOZD Iskra septembra pred dvema letoma, klub pa se je takrat preimenoval v KK Iskra — Olimpija. Po samoupravnem sporazumu je Iskra v prvem letu plačala košarkarskemu klubu 5 milijonov dinarjev, obvezala pa se je, da bo ta znesek vsako leto povečala za uradno ugotovljeni odstotek povišanja življenjskih stroškov. Iskra bi morala torej že letos 1980 prispevati klubu okoli 6 milijonov dinarjev, toda košarkarski klub Iskra — Olimpija se je temu povišanju sam odpovedal, in sicer zaradi stabilizacijskih težav. Naj torej ponovimo, Iskra je tudi letos izplačala prvotnega 5 milijonov dinarjev.

Kako bo to sodelovanje potekalo v prihodnje, verjetno dragi nepodpisani Iskrski veste. V našem glasilu smo namreč obširno poročali o spremembi, oziroma dopolnitvi samoupravnega sporazuma med SOZD Iskra in KK Iskra — Olimpija. Če pa vam je to kljub temu morda ušlo, naj samo na kratko ponovimo. Ključ financiranja bo v prihodnje vezan na športne rezultate in bo torej Iskra posebej stimulirala uspehe v tekmovanjih — doma in v tujini, hkrati pa bo zagotovila klubu minimalna sredstva za delovanje. Po tem, novem sporazumu, ki sta ga potrdila tako delavski svet SOZD Iskra, kot Skupščina košarkarskega kluba Iskra—Olimpija, bo SOZD Iskra za nemoteno financiranje dejavnosti kluba zagotovila naslednja sredstva — do konca marca prihodnjega leta bo izplačala 1.750.000 dinarjev in do konca septembra enako vsoto kot stalni del, v stimulativnem delu pa bo zagotovila za vsaki 2 osvojeni točki 100.000 dinarjev, milijon dinarjev za mesto v prvenstvu, ki zagotavlja udeležbo na mednarodnem tekmovanju, nadalje milijon dinarjev za osvojitev pokala Jugoslavije ter 100.000 dinarjev za osvojitev prvega mesta na mednarodnem prijateljskem turnirju prvega kakovostnega razreda.

Upamo, da smo s tem skupinici iz Elektromehanike odgovorili, kar pa se tretjega vprašanja tiče, bi morda dodali le tole: skrajni čas je že, da začnemo skrbeti za naše (še vedno) prelepe gozdove, potem pa bo tudi to vprašanje postalo nično. Ali ni škoda smrečic? Se strinjate?

OBVESTILO

Obveščamo vas, da je pri objavi priloženih sklepov 4. zasedanja DS SOZD Iskra z dne 26. 11. 1980 v glasilu Iskra št. 46/47 od 6. 12. 1980 prišlo do pomote pri lektoriranju teksta v tiskarni pri sklepu 53), ki govori o spremembi prvega odstavka 31. člena Samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za skupno porabo v SOZD Iskra.

V zvezi s tem vas posebej opozarjamo, da se prvi odstavek navedenega člena pravilno glasi:

„Delavci v temeljnih in drugih organizacijah združenega dela v svojih samoupravnih aktih določijo izplačilo nagrad delavcem ob odhodu v pokoj in sicer:

- za 10 let delovne dobe — en povprečni neto osebni dohodek na zaposlenega v sestavljeni organizaciji,
- za 20 let delovne dobe — dva povprečna neto osebna dohodka na zaposlenega v sestavljeni organizaciji,
- za 30 let delovne dobe — tri povprečne neto osebne dohodke na zaposlenega v sestavljeni organizaciji.“

Ob nagradi AVNOJ so rekli...

DRAGO PLAPER, TOZD Upori Šentjernej: Prav nagrada AVNOJ nam kaže, da je Iskra ubrala pravo smer. Oprla se je na lastne moči, na lastno znanje in lastno proizvodnjo že v času, ko je bilo pred 30 leti to še zelo tvegano.

Prav sedanjí zaostreni pogoji gospodarjenja so potrdili pravilnost Iskrine usmeritve v visoko kakovost elektronike, v izvoz, v vgrajevanje lastnega znanja, čeprav to ni najlažja pot. Druga velika potrditev pa je ta, da je tolikšen gigant našel skupen jezik v vseh svojih delih, ki sistematično gradijo organski sestav, organizem za proizvodnjo tudi najzahtevnejše profesionalne elektronike.

Tako imamo lastne notranje rezerve, kljub vsem težavam in zaprekam, ki jih srečujemo pri razvoju, tehnologiji, izvozu in zlasti pri uvozu nujne opreme in polizdelkov iz naslova mednarodne delitve dela. Imamo moč, da na pragu novega srednjeročnega obdobja občutimo gotovost tudi za bodoče delo.

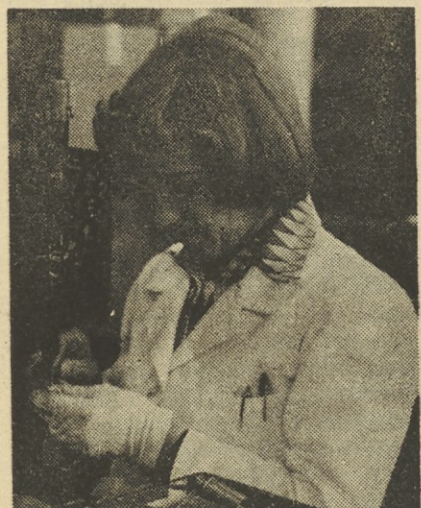

KATJA GORJAN, delavka na liniji podsestavnih delov alternatorja v tovarni generatorjev in elektronike Nova Gorica. O podelitvi nagrade AVNOJ sem izvedela iz TV poročil, iz sredstev javnega obveščanja, novico pa sem prebrala tudi v našem glasilu „Iskra“. Seveda sem bila ponosna na nagrado, saj sem v 18 letih dela v Iskri tudi sama skromno prispevala k temu, da je Iskra dosegla današnjo stopnjo razvoja.

Franc Bojc TOZD TTS: To je veliko priznanje Iskri za vloženo delo, predvsem na pionirskem področju telekomunikacij. Z nekoliko bolj usmerjenimi investicijami v SRS bi to industrijsko panogo lahko še uspešneje razvijali, tako da bi tisto kar danes uvažamo lahko celo izvažali. Znanja za to imamo precej, vendar pa se moramo zavedati, da bomo samo z ustreznimi investicijami lahko konkurenčni tudi na svetovnem trgu. Glede na to, da so tudi jugoslovanske potrebe po tovrstnih napravah izredno velike, bi bila to vsekakor dobra naložba.

ANA SAJK, delavka v TOZD SEM: Že ime nagrade pove, da je namenjena tistim, ki so za Jugoslavijo, za našo stvarnost in lepši jutri naredili več kot povprečje zahteva. Mislim, da je Iskra to nagrado zaslužila, saj je v pionirskih razmerah začela ustvarjati elektroniko iz nič. Ko ni bilo po vojni kaj vzeti v roke, so naši ljudje začeli sami izdelovati elemente in ta razvoj je šel v sklope, telefone, telefonske centrale pa vse tja do računalnikov.

V 30 letih pa je bilo seveda vložene mnogo dela, truda in znanja v ta veliki napredek, ki smo zanj dobili nagrado AVNOJ. Človek si kar težko predstavlja, koliko milijonov ur dela, mozganja in poskusov predstavlja ta čas in ta uspeh.

MARJAN BENEDIČIČ, tehnolog v TOZD Elektromotorji Železniki, predsednik KK SZDL Železniki: „Komisija, ki je tehtala predloge za podelitev te nagrade, je nedvomno z vseh strani preverila argumente za in proti. Verjetno smo se res uvrstili med najboljše! Priznanje pa nekaj pomeni tudi za naš kraj — ne morejo se povsod pohvaliti, da imajo v svoji sredini nagrajenca AVNOJ!“

JOŠKO DORNIK, orodjar v tovarni delovnih sredstev Nova Gorica. Čeprav sem zaposlen v Iskri le leto dni in tri mesece, sem bil nadvse vesel ob novici da pride posebno družbeno priznanje, ki se javno podeljuje za najpomembnejše dosežke prav v našo SOZD Iskra. To nas seveda, še posebej mlade, še bolj zavezuje, da nenehno stremimo za iskanjem novih tehnoloških postopkov in tako tudi mi mladi prispevamo svoj delež k boljšemu jutri.

SLAVKO PAJK, rezkalec v TOZD Orodjarna: Iskra je imela in ima v 30 letni zgodovini slovenske in jugoslovanske elektronike vodilno vlogo. Že proizvodnja računalnikov z lastnim znanjem pove, da smo na špiči svetovnega razvoja.

Ko od blizu gledam naše, orodjarsko delo, moram reči, da smo tudi v

ustvarjanju, načrtovanju in izdelavi delovnih strojev vedno imeli posluh za najnovejša dognanja v svetu. Prav ta proizvodna sredstva, ki so po večini plod domačega znanja in domačega dela nam omogočajo avtomatizacijo in mehanizacijo proizvodnje. To pa je porok visoke kvalitete, ki nam omogoča prodor v svet. Mislim, da je nagrada AVNOJ prišla v prave roke.

JANA BERTANCELJ, tajnica samoupravnih organov v TOZD Elektromotorji Železniki: „Tako visoko priznanje je vzpodbuda vsakemu izmed nas. To pa ni le povod za samozadovoljstvo, temveč moramo vse tiste dosežke, za katere smo bili nagajeni, negovati tudi v bodoče. Priznanje za pot, ki smo jo izbrali, nam mora biti vodilo tudi v prihodnje!“

ŽARKO KRANJC, TOZD Feriti: Prav nič nisem bil presenečen, da je dobila Iskra tako visoko priznanje. Ustvarjalni elan naše SOZD v zgodovini je bil gotovo opazen. Zato pa je Iskra lahko prodrla v svet s svojim izvozom. Sicer pa smo znani širom po svetu po svoji vitalnosti in inovativni domiselnosti. Saj je Iskra edina tovarna elektronike, ki je iz Jugoslavije nastopila na sejmu Electronica 80 v Muenchenu in že ta podatek pove precej. Pove, da smo v ostri konkurenci svetovnih proizvajalcev elektronike nekje na sredini in da z uspehom sledimo divjemu tempu inovacijske dejavnosti na področju elektronike.

GORAN ŠTEPANČIČ, delavec na liniji okrova v tovarni malih zaganjal-

nikov Nova Gorica. V letu in pol, toliko časa sem namreč zaposlen tu v TOZD MZ, sem dodobra spoznal celotno SOZD, njen proizvodni program in samoupravno organiziranost. Torej je nagrada AVNOJ, ki jo podelijo, da se izkažejo najpomembnejši dosežki, ki so splošnega pomena za razvoj naše socialistične Jugoslavije prišla v prave roke. Nas vse, še posebno mlade mora spodbuditi za doseganje še boljših poslovnih rezultatov.

Marta Husar TOZD AIN: V Iskri sem 24 let. Veliko truda smo v teh letih vložili delavci Iskre v njeno izgradnjo. Nagrada AVNOJ je priznanje za naše delo.

MILOJKA REŠIČ, delavka na liniji serijske proizvodnje v tovarni velikih zaganjalnikov Nova Gorica. Tudi v naši delovni organizaciji je elektronika in z njo elektroindustrija v vse večjem razmaku, naša SOZD pa je dobila nagrado AVNOJ prav s področja elektroindustrije. Torej je tudi naš 3200 članski kolektiv prispeval del svojega znanja in dela k temu, da smo edina SOZD v Sloveniji med prejemniki te družbene nagrade. Naš ponos bomo morali zato „pretopiti“ v še večjo zagnanost pri opravljanju vsakodnevni del in nalog.

ALBINA ŠOLAR, delavka na montaži sesalne enote v TOZD Elektromotorji Železniki: „Menim, da je nagrada prišla v prave roke. Vseskozi

Anica Picck, Zorica Kaurin, Bora Karapetrović in Marica Pantelić iz TOZD TTS: „Lepo je, da smo dobili nagrado AVNOJ. To je veliko prizna-

smo se trudili, da bi z našimi izdelki prodrli tudi v svet, ne le na domače tržišče — in uspelo nam je. Danes smo svetovni proizvajalci motorjev, Iskrina zvezda pa je znana na vseh kontinentih. Nagrada nas seveda obvezuje, da bomo tudi v bodoče delali vsaj tako dobro kot smo vajeni do sedaj!“

SONJA LEVSTIK, laborant v kemijskem laboratoriju DSSS Nova Gorica. Nagrada AVNOJ je vsekakor velikega pomena in priznanje za vse delovne organizacije v okviru naše SOZD, vendar se nam ob njenem prejemu utrinja nekaj misli. Z dosedanjim delom še ne moremo biti zadovoljni, saj bi glede na število zaposlenih lahko več naredili. Bolj moramo izkoristiti domače znanje, saj smo še vedno preveč odvisni od uvoženih licenc. In še tretja misel, le s svojim delom in znanjem bomo lahko opravičili to nagrado.

Jože Maček, TOZD TTS: Nagrada nam je veliko priznanje za opravljeno delo in dosežene rezultate, ki so v veliki meri plod domačega razvojno-raziskovalnega dela. Mislim, da bi v bodoče morali to delo še okrepiti kajti velikega pomena za nas bi bilo, če bi skrajšali čas od zamisli do uresničitve novega izdelka.“

Nadja Kirin, TOZD AIN: To je veliko priznanje za nas Iskraše. V naši TOZD delamo predvsem za našo (Nadaljevanje na 4. strani)

Srednjeročni načrt 1981—85 — pot v gospodarsko razvitost

Trije osnovni smotri vsake organizacije združenega dela so: proizvodnja izdelkov za tržišče, zadovoljevanje potreb delavcev in družbe, ter ohranitev in večanje gospodarske moči OZD. Izkaže se, da je ta slednji smoter osnovan, kajti le na osnovi vsestranske sposobnosti OZD se lahko doseže prva dva smotra.

Z letom 1980 se končuje drugo srednjeročno obdobje po letu 1970. V tem času smo v nerazviti občini Črnomelj zasledovali gornje smotre tako, da smo investirali s ciljem, da se odpirajo delovna mesta, da se poveča zaposlenost. Investirali smo torej delovno intenzivno, v tehnološko nezahtevno proizvodnjo. Razvijali smo se ekstenzivno. Podatki kažejo, da smo cilje dosegli. Belokranjci imamo delo doma. Ni treba več po svetu. Od leta 1976 do 1980 se naj bi zaposlitev v gospodarstvu v občini povečala od 5.358 do 6.600 ali za 4,1 % letno. V Iskri Semič pa v istem obdobju od 1.090 na 1.550 ali 6,5 % letno.

Življenje pa teče dalje. Tudi naprej moramo zasledovati navedene smotre. Potrebe tržišča se večajo in spreminjajo. Osebnih dohodkov bi morali tudi naprej rasti. Potrebe družbe pa so že tako nenasitne. Gospodarska moč Iskre Semič se mora glede na gornje zahteve še hitreje večati.

Z večanjem zaposlenosti ne gre več, saj prostih delavcev ni več. V naslednjem srednjeročju naj bi zaposlenost v Iskri rasla le 1,2 % letno, kar pomeni zaposlitev naših študentov. V občini Črnomelj pa bi se naj gibala zaposlenost po stopnji 3,5 % letno.

In na kakšen način bomo dosegli nadaljnji razvoj. Navedli bomo načine in cilje, ki jih bomo zasledovali v Sloveniji in ki so zapisani v republiških dokumentih pod skupnim naslovom prestrukturiranje industrije.

Cilj investiranja ne more biti več povečanje delovnih mest. Torej v delovno intenzivno industrijo ne bomo več investirali. Investirali bomo v ono industrijo, ki zahteva več znanja, ki potrebuje kvalificirane in izobražene delavce, ki omogoča, da se

v proizvodnem procesu kaj novega pogruntamo in s tem poceni proizvodnjo. Investirali bomo v ono proizvodnjo, kjer je mogoče proizvodni proces avtomatizirati in s tem z višjo produktivnostjo in istimi delavci več in bolje narediti. Investicije bodo šle torej v razvojno-intenzivno proizvodnjo, kjer so možne inovacije v tehnološko zahtevno proizvodnjo, ki veže več znanja.

Učinek investiranja — rezultat prestrukturiranja bo večji celotni prihodek oziroma dohodek na delavca, s čimer sta izpolnjena prva dva smotra in večja akumulacija na vložena sredstva, s čimer se (res samo deloma) jača gospodarska moč podjetja.

Iskra v Sloveniji in Iskra Semič v občini Črnomelj naj bi odločilno pripomogle k prestrukturiranju. Elektroindustrija je zelo primerna za razvoj.

Poleg tega, da v Sloveniji ni več delovne sile, tudi surovin ni. Še posebej zaradi tega je nujno, da investiramo v industrijo, kjer se na malo materiala veže več dela in znanja. Tudi je za obseg proizvodnje, ki ga dosega naša podjetja, jugoslovanski trg premajhen. Izvoz je torej obvezen.

Sedaj nastane zanimivo vprašanje, kako bomo merili, tehtali investicijske programe 81—85, če omogočajo prestrukturiranje industrije ali ne. Takšno merjenje bo važno predvsem za banko, kajti ta ne bo dajala kreditov za neinvesticije, ki ne služijo prestrukturiranju.

Investicija, ki bi naj dobila zeleno luč za naslednje srednjeročje, bi morala odgovarjati naslednjim kriterijem, merilom:

1. Investicijski program, oz. proizvodnja, ki bo nastala na osnovi njega, je razvojno intenzivna, če je zanj potrebno 15 % delavcev z višjo in visoko izobrazbo in največ 40 % ne-kvalificiranih, ter da je predvidenih za raziskave in razvoj 6 % vrednosti proizvodnje. Ali pa, če bo proizvodnja zahtevala 80 % visoko avtomatizirane opreme in če delež ne-kvalificiranih delavcev ne bo večji od 55 % in če bo

slo 3 % vrednosti proizvodnje za raziskave in razvoj.

2. Od nove proizvodnje mora iti 50 % v izvoz.

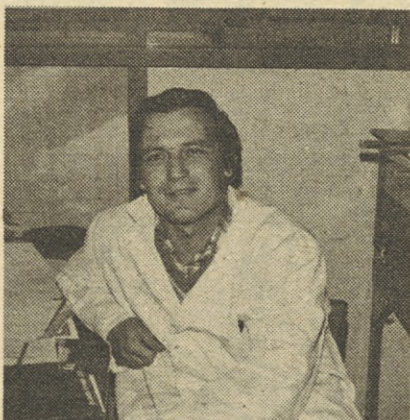
3. Vrednost proizvodnje, ki odpade na delavca mora znašati 400.000 din. Investicija mora prinašati 0,75 din na vložena sredstva.

Poleg tega je važna tudi gospodarna raba energije, surovin in okolja.

Janez Kure

DO ELEKTROZVEZE

Predvsem je pomembno svojo zamisel tudi uresničiti

Bogdan Seliger.

Kadar se nabere v neki skupnosti toliko raznovrstnega znanja kot pri nas v Iskri, so pobude posameznikov lahko neusahen vir novih idej in pobud. Te se mnogokrat rojevajo tudi brez zunanjih spodbud, vendar pa brez širše podpore ostajajo največkrat neizvedene.

V tem članku se bomo dotaknili možnosti, ki bi lahko doprinesle dosti več kot jih. Torej v čem je stvar: naši proizvodni programi zahtevajo izdelavo določenega števila sestavnih delov, pri tem pa se pokaže možnost, da z uporabo le-teh in z dodelavo dodatnega sestavnega dela dobimo nov, za tržišče lahko zanimiv izdelek, pri čemer razširitev proizvodnega programa ne terja posebnih večjih vlaganj. Vprašanje je le, kdo je tisti, ki lahko prevzame pobudo. Glavnino vsekakor za to zadolžene službe, vendar samoiniciativni posamezniki lahko prav tako naredijo precej, ustrezno priznanje in nagajevanje pa bi že moralo biti tako, da bi tak korak povzbudil še marsikoga, ki sicer omahuje pred uresnitvijo svoje zamisli.

Tudi ing. Bogdan SELIGER, višji tehnični sodelavec v TOZD Elektroniki, se je odločil za tak korak. Idejo je dobil med testiranjem že razvitega prototipa, ki ni ustrezal zaradi temperature občutljivosti. Tedaj se je Bogdan Seliger odločil poiskati boljšo varianto, ki bi bila ustrežnejša za serijsko proizvodnjo — se pravi, da bi vsebovala večino doma proizvedenih sestavnih delov. To zamisel je potem uspešno uresničil v treh mesecih popoldanskega dela. V tem času je namreč razvil elektronski del — zasnovno regulatorja za avtomatsko nastavljeni transformator HSI 0100.

Povedal nam je še, da glede na njegovo strokovno usposobitev, mu tehničnega znanja in izkušenj ni primanjkovalo tako, da v tem smislu ni imel težav in je svoj projekt dokončal v sorazmerno kratkem času. Njegove prednosti pred npr. v praksi precej uporabljenim ferorezonančnim stabilizatorjem pa so naslednje:

- možnost nastavitve napetosti na poljubno vrednost,
- ne povzroča popačenj izhodne napetosti,
- ni odvisen od obremenitev — največjo izhodno moč določa nastavljeni transformator.

Nadaljnja ugodnost je še v veliki večini sestavnih delov domače proizvodnje, kar seveda pomeni minimalno vlaganje v proizvodnjo. Ostaja še nekaj nedorečenih vprašanj glede tržišča — in nagajevanja, vendar pa je že jasno, da so takšni samoiniciativni koraki, kot jih je naredil ing. Bogdan Seliger v Iskri zelo zaželeni.

Č. B.

Uspehi Zmaja v Šentvidu pri Stični

Kar predolgo že v našem tedniku nismo pisali o Zmajevi temeljni organizaciji v Šentvidu pri Stični — kolektivu, ki izdeluje specialne baterije. Tokrat nas je v obisku delno vzpodbudilo tudi to, da so se tamkajšnji delavci začeli pripravljati na 25-letni jubilej. Z direktorjem temeljne organizacije Jožetom Hrenom je beseda nanesele predvsem na sedanje poslovanje, na izvozno usmeritev šentviških Iskrašev, predvsem pa njihovo prihodnost in v zvezi s tem na obsežen investicijski načrt.

Omenili smo, da bo TOZD Specialne baterije, spomladi prihodnje leto praznoval četrto stoletje delovanja. V tem obdobju so delali domala vse, na baterije pa so se preusmerili šele v zadnjih dobrih 15. letih. Zdaj izdelujejo, kot že rečeno, takoimenovane specialne baterije — 9, 6 in 3 Voltne, in to v večjih količinah, po naročilu pa še nekako 40 drugih različnih baterij.

V proizvodni program tamkajšnje temeljne organizacije moramo vsekakor šteti tudi proizvodnjo DEPOL paste kot polizdelka za lastno in ljubljansko proizvodnjo baterij. Ta DEPOL pasta je v bistvu pozitivna elektroda v bateriji, medtem ko je negativna elektroda cinkova čaša. V ta del proizvodnega programa sodi tudi mletje in bogatenje manganovega dioksida.

Ves proizvodni program, bi lahko rekli, leži na ramenih 120-članskega kolektiva in da je pregovor o treh hišnih vogalih resničen, govori tudi

Direktor TOZD Specialne baterije — Jože Hren.

nadzor kakovosti, povezani pa so tudi s šolskimi in raziskovalnimi ustanovami.

Eden pomembnejših pokazateljev uspešnosti te temeljne organizacije je v zadnjem obdobju zlasti njen vse večji prodor na tuja tržišča. Medtem ko so bili pred leti izključno le uvozniki, se jim je tuje tržišče „začelo odpirati“ nekako z lanskim letom. Lani so izvozili za nekaj nad 200.000 dolarjev 6 Voltnih baterij, letos pa bo ta vsota dosegla že 400.000 dolarjev. Za prihodnje leto načrtujejo izvoz v vrednosti okoli milijon dolarjev.

Tudi sicer so letos — zdaj verjetno že lahko pišemo v preteklem času — poslovali bolje kot prejšnja leta. Zlasti si veliko obetajo od začetih in tudi načrtovanih investicij. Sedanja in prihodnja vlaganja so in bodo v glavnem usmerili v izboljšanje tehnoloških procesov ter delovnih pogojev.

Ena pomembnejših investicij v zadnjih letih je bila vsekakor naložba v izdelavo strojev za proizvodnjo 9-Voltne baterije po sistemu zračne depolarizacije. Pravkar poteka tudi investicija v naprave za proizvodnjo 6-Voltne baterije, in prav od tega programa si v Šentvidu pri Stični veliko obetajo.

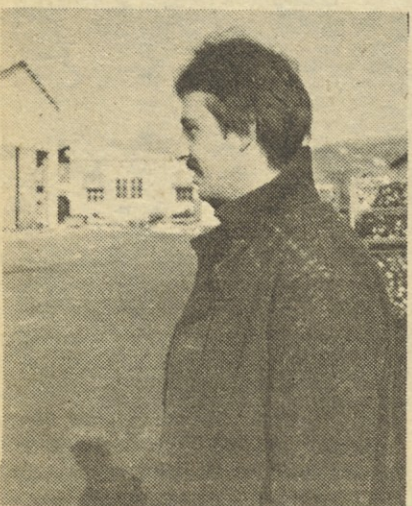
Želje in načrti baterijašev iz Šentvida pri Stični so še dosti večje. Med najpomembnejšo pa uvrščajo graditev novih prostorov, torej nove tovarne in upajo, da se jim bo ta želja uresničila že proti koncu prihodnjega srednjeročnega obdobja.

Lado Drobež

Ob nagradi AVNOJ so rekli ...

(Nadaljevanje s 3. strani)

obrambo, tako da tudi na tem področju doprinese Iskra svoj delež k neodvisnosti naše domovine, saj so naše aparature na dovolj visokem kakovostnem nivoju.

MARJAN SIMOVIČ, skladiščnik v odprtem TOZD — Komercialna Nova Zorica. Čeprav nisem zaposlen v neposredni proizvodnji, imam sleherni dan opravka z izdelki, ki jih izdelujejo naše TOZD. Avtoelektronika na njih je čedalje bolj v ospredju kar tudi prispeva, da je Iskra uvrščena v sam vrh jugoslovanske industrije. In ker je bila nagrada AVNOJ podeljena naši SOZD smatram, da je prispevala svoj delež tudi Avtoelektrika.

FRANC LUŠINA, vodja prototipne delavnice v TOZD Elektromotorji Železniki: „Iskra v slovenskem in jugoslovanskem merilu res veliko pomeni, zato tudi nisem bil preveč presenečen, ko sem izvedel za nagrado. Prepričan sem, da smo najvišje jugoslovansko odlikovanje res zaslužili! Že v naši TOZD, ki je le neznamenit delček Iskre, smo v letu dni z

enakim številom ljudi podvojili obseg proizvodnje, naše izdelke prodajamo po celem svetu. Tudi sam čutim delček tega priznanja, ponosen sem na kolektiv, v katerem delam!“

Sušina Tone, TOZD TTS: To je res veliko priznanje za Iskro. Mislim, da smo si ga zaslužili. V Iskri sem že 22 let. V teh letih se je zvrstilo veliko težav, vendar smo jih v glavnem prebrodili. Tudi v prihodnje moramo ustvarjati kot doslej.

ELEKTROMECHANIKA

Strojniki obiskali DO Sava

Društvo strojnih inženirjev in tehnikov Kranj s sedežem v Iskri Elektromehaniki v okviru svojih dejavnosti, med katerimi je najvažnejše izobraževanje članstva pa tudi širšega kroga občanov na tehničnem področju, je 3. decembra organiziralo obisk proizvodnih obratov gumarske industrije „Sava Kranj“.

Udeleženci, ki so bili predvsem iz naše DO, člani društva in ostali člani našega kolektiva, so se tega srečanja udeležili v velikem številu (okrog 80), kar kaže na zanimanje za take akcije.

Kolegi iz „Save“ so obisk lepo pri-

pravili in nam omogočili ogled celotnega proizvodnega procesa pnevmatik in ostalih gumijastih izdelkov, vključno z energetskimi postrojenji ter spremljajočimi dejavnostmi. Na koncu so nam pa še zavrteli film o „Savi“, ki je še dopolnil sliko o tem delovnem kolektivu, za katerega lahko rečemo, da ga premalo poznamo, čeprav smo si sosedje.

V nadaljevanju akcije medsebojnega spoznanja nam bodo prijatelji iz „Save“ vrnili obisk in upamo, da jim bomo lahko v enaki meri vrnili njihovo gostoljubje.

U

Člani DSIT iz Elektromehanike in drugi na ogledu proizvodnje v DO Sava.

Z delom v skupinah do učinkovitejšega samoupravljanja

Vloga sindikata in ostalih družbenopolitičnih organizacij je v času stabilizacijskih prizadevanj in zapletene gospodarske situacije vedno večja. Skupno bomo morali načrtovati temelje za razvoj kranjske Iskre v prihodnjih petih letih. Pred nami so tudi organizacijske spremembe, ki bodo zahtevale mnogo naporov samoupravnih, političnih in poslovnih dejavnikov.

V temeljni organizaciji Razvojno tehnološki center v Kranju sem se pogovarjal s predsednico osnovne organizacije sindikata Lano Zupanič. Najih pogovor sva usmerila v prikaz organiziranosti sindikata v 93-članskem kolektivu RTC. Letos mineva dve leti od združitve prototipne delavnice in laboratorijskega centra v TOZD.

„Člani izvršnega odbora OOS kot sindikalni poverjeniki uspešno vodijo sindikalne skupine, organizirane po oddelkih. Uspešnost dela naše OOS temelji na pretoku informacij med vodstvom organizacije sindikata in delavci. Na podlagi povratnih informacij, ki jih posredujejo vodje skupin, usmerjamo delovanje sindikata. Delavce obveščamo tudi prek oglasnih desk; ker nas ni veliko, je učinkovito predvsem ustno informiranje.“

— **Kakšno je sodelovanje sindikata z vodstvom TOZD in z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami?**

„Z vodilnimi in vodstvenimi delavci uspešno sodelujemo. Sindikat mora delovati akcijsko, zato tudi z ostalimi organizacijami in samoupravnimi organi deluje usklajeno.“

— **Vaše glavne naloge v zadnjem obdobju?**

„Obravnavali smo samoupravne akte, ki so bili v javni razpravi. Potrdili smo predlog ukrepov za izboljšanje gospodarjenja v delovni organizaciji. Redno spremljamo dosežene rezultate gospodarjenja v TOZD in DO.“

— **Kako se delavci vključujejo v to kove samouprave?**

„Uspešno. Sindikalne skupine omogočajo njihovo sodelovanje pri

Lana Zupanič.

oblikovanju stališč do posameznih vprašanj skupnega pomena. S tem smo delavcu omogočili izražanje mnenj, predlogov ter sprejemanje in posredovanje informacij s celotnega področja dela in poslovanja TOZD.

— **Aktualne naloge do konca leta?**

„Organizirali bomo javno razpravo o samoupravnem sporazumu o temeljih plana SOZD Iskra. Časa je premalo, to velja za obravnavo vseh aktov. Vključili se bomo tudi v oblikovanje planskih dokumentov TOZD in DO. Skupaj s komitejem za SLO in DS bomo za Razvojno tehnološki center pripravili program aktivnosti v akciji Nič nas ne sme presenetiti 1980/81.“

— **Kako ocenjujete vzdušje pred reorganizacijo DO?**

„V teh dveh letih smo komaj resnično zaživel kom samostojna TOZD. Spremembe v organiziranosti Elektromehanike nas bodo spet „razbile“. Tako kot delavci v ostalih temeljnih organizacijah skupnega pomena, tudi delavci RTC čutijo neko negotovost. Zavedamo se, da je reorganizacija potrebna, vendar bomo morali ta proces čim bolj organizacijsko izvesti. Delavec mora dobiti jasno predstavo o prihodnosti, morali bi ga tudi vprašati kaj in kakšno organizacijo si želi in kaj od nje pričakuje.“

A. Boc

Pred uvedbo zakona o merskih enotah in merilih

Merjenje je že od nekdaj osnovna dejavnost znanosti in tehnike. Sloviti fizik William Thomson lord Kelvin je že pred več kot sto leti izjavil: „Če ne znaš meriti tega, o čemer govoriš in tega ne znaš izraziti s števili, potem je tvoje znanje pičlo in nezadovoljivo“...

Zato ni naključje, da so merjenja v sodobnih znanostih zasedla ključno mesto in si pridobila vlogo samostojne vede o merah in merjenju — metrologije. Pomen te vede je izredno velik za vsako organizirano družbo.

Pred več kot sto leti je v svetu nastala želja po enotnem merskem sistemu. V ta namen je bila ustanovljena Generalna konferenca za mere in uteži (CGPM) in njeno strokovno telo — Mednarodni komite za mere in uteži (CIPM). Tako se je začelo na

področju metrologije mednarodno delo, ki ga je prekinila druga svetovna vojna. Kot osnovo za enotni merski sistem je leta 1948 Generalna konferenca za mere in uteži sprejela Giorgijev desetiški merski sistem zaradi njegove racionalnosti in enostavnosti in ga imenovala Mednarodni sistem enot ali kratko SI (Le Systeme International d'Unites).

Razvoj metrologije v svetu potrjuje veljavnost in sprejemljivost SI sistema. Sprejele so ga vse pomembnejše industrijske države, med njimi tudi Jugoslavija. Zakon o merskih enotah in merilih iz leta 1976 določa popoln prehod na SI sistem pri nas v začetku leta 1981. Letos mineva zadnje leto prehodnega obdobja za dokončno uveljavitev novega zakona.

Enote Mednarodnega sistema enot so bile pri nas uvedene že prej, novi

zakon je le nadaljevanje prizadevanj za ureditev tega področja jugoslovanske metrologije. Kot pri vsaki novosti tudi za ta zakon ne pričakujemo, da bi se spremembe uveljavile čez noč. Spomnimo se le na zamenjavo starih dinarjev v nove, ki se še danes ni povsem uveljavila. Zato bo tudi uveljavljanje SI sistema dolgotrajen proces. Najlažje se ga bodo navadili naši najmlajši.

SESTAVA MEDNARODNEGA SISTEMA ENOT

Mednarodni sistem enot (SI) je skladen sistem, ki razlikuje osnovne, izvedene in dopolnilne enote. Osnovo predstavlja sedem natančno definiranih osnovnih enot: meter za dolžino, kilogram za maso, sekunda za čas, amper za električni tok, kelvin za temperaturo, kandela za svetilnost in mol za količino snovi. Razen kilograma so vse ostale osnovne enote definirane mnogo natančneje kot so bile prvotno. Vse enote za druge veličine so izvedene iz osnovnih preko fizikalnih zakonov, razen dodatni osnovni enoti SI sistema, in sicer radian za ploskovni kot in steradian za prostorski kot.

Večina izvedenih enot nosi imena raznih znanstvenikov. Enota za magnetno poljsko gostoto je npr. poimenovana po našem izumitelju Nikoli Tesli. Poleg imen pa SI predpisuje enotne simbole posameznih količin. Nekatere enote, ki smo jih doslej lahko uporabljali, npr. kilopond za silo, konjska moč, atmosfera itd., SI ne dovoljuje. Nekatere enote so le prehodno dovoljene, predvsem zaradi stroškov, ki bi nastali ob zamenjavi raznih merilnih instrumentov. Takšni enoti sta npr. bar in atmosfera. Tudi temperaturo bomo lahko še naprej podajali v stopinjah Celzija, vendar le za močno ustaljene temperature (telesna temperatura, temperatura zraka, vode ipd.). SI dopušča tudi nekatere enote, ki niso v tem sistemu. Takšne enote so npr. za čas minuta, ura, dan, leto; za prostornino liter, za maso tona.

Morda bomo imeli v začetku težave z novimi enotami, vendar moramo misliti na prihodnost, delo ob enotnem merskem sistemu bo po vsem svetu olajšano.

POSPEŠEN RAZVOJ JUGOSLOVANSKEGA METROLOŠKEGA SISTEMA

V nadaljnjem razvoju naše industrije, zlasti elektroindustrije, po vseh panogah načrtujemo prestrukturiranje v smeri profesionalizacije in proizvodnje kvalitetnejših izdelkov za večjo uspešnost na svetovnem trgu. Zato bodo raziskovalno, razvojno delo in proizvodni proces zahtevali vedno več zahtevnejših merenj. Dosedaj se je merjenju in preskušanju ter opremljanju z merilno in preskusno opremo namenjal premalo pozornosti.

Naloge metrologije v sodobnem življenju so vezane na nagel razvoj znanosti in vedno bolj zapletene tehnike. Naš razvoj zahteva vedno večjo točnost merjenja. Zato moramo iskati predvsem nova pota za reševanje

Zima je letos že zgodaj pokazala pravi obraz. Kljub temu pa bo za vrtnarja tudi pozimi dovolj dela. Treba je zaščititi okrasno drevje, da sneg ne bi polomil krhkih vej pa tudi za ptice bo, kot kaže, letos dobro poskrbljeno. Vrtnar VEVAR ANDREJ iz Iskre Elektromehanike je pred kratkim postavil v parku na tovarniškem dvorišču 6 hišic. Prijetna osvežitev, mar ne?

merilno-tehničnih problemov.

Zakon o merskih enotah in merilih ureja vprašanja točnosti merjenja in merilnih instrumentov. Za izvajanje zakonskih določil v slovenski elektroindustriji skrbijo predvsem strokovnjaki elektrotehnike v tehničnih razvojih, tehničnih kontrolah in drugih oddelkih. Številne naloge na tem področju izpolnjujejo: republiško društvo za merilno tehniko (JUKEM) in Elektrotehniška zveza Slovenije, delovna skupina za merilno tehniko pri Gospodarski zbornici, Raziskovalna skupnost Slovenije in Iskrin Inštitut za kakovost in metrologijo, strokovnjaki Visoke tehniške šole v Mariboru in Fakultete za elektrotehniko v Ljubljani in drugi.

V nekaterih organizacijah združene dela so ustanovili posebne „metrološke komisije“, ki so si zadale

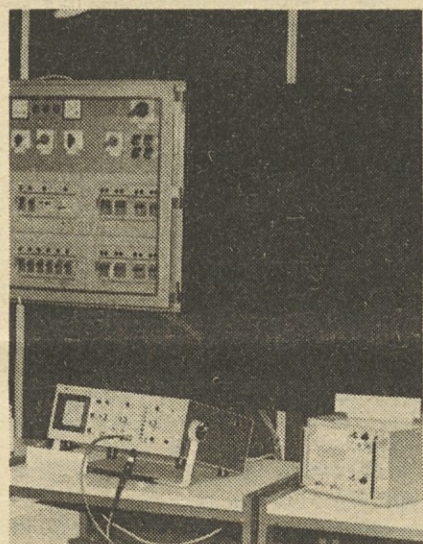
akcije za uveljavljanje zakona v svojih organizacijah. Zvezni zavod za mere in plemenite kovine s svojo opremo in kadri slabo pokriva metrološko dejavnost na področju elektroindustrije v Sloveniji. Zato bo treba izkoristiti možnosti, ki jih nudi zakonodaja v pogledu pooblaščenja raziskovalnih ustanov in laboratorijev v združenem delu za opravljanje te dejavnosti. Nujno bo treba še naprej krepiti jugoslovansko metrologijo na vseh področjih in povezovanje strokovnjakov teh področij. Potrebno je sodelovanje ustanov, inštitutov, laboratorijev, tovarn. Oblikovanje metrološkega sveta SFRJ na pobudo Zveznega izvršnega sveta je prav gotovo eden od elementov za usposobitev potrebne metrološke organiziranosti v državi.

A. Boc

XI. mednarodni sejem učil v Beogradu

V Beogradu je bila konec oktobra XI. Mednarodna razstava opreme in sredstev za sodobni pouk. Na njej se vsako leto zberejo večje domače trgovske organizacije, ki trgujejo z opremo za šole in domači ter tuji proizvajalci tovrstne opreme. Letošnjega sejma se je udeležilo precej manj tujih razstavljalcev. Iskra so na sejmu zastopale naslednje temeljne organizacije: Vega, ERO, Merilni instrumenti Otoče, Merilne naprave, Stikala, Mehanizmi, Prodajna organizacija Elektromehanike in Tovarna elektronskih instrumentov Horjul.

Razstavljalci so, razen Iskre, pokazali le malo novega, saj poleg Iskre

Delovno mesto učitelja v naravoslovni učilnici z električnim razdelilnikom.

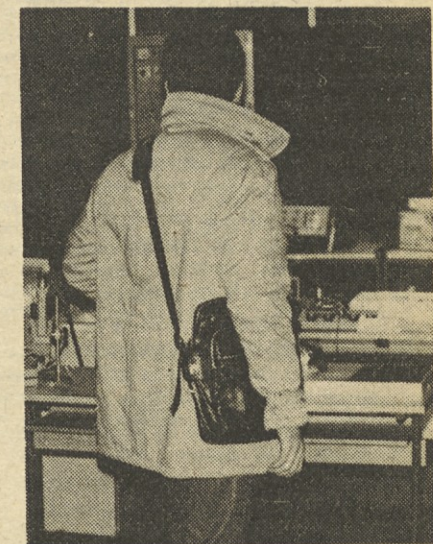
domačih proizvajalcev tovrstne opreme skoraj ni, uvoz pa je omejen. Iskra uspešno nadaljuje razvoj svojega proizvodno-prodajnega programa v sisteme opreme za pouk naravoslovja in tehnike, v katerih kombinira svoje proizvode z opremo zahodnonemške firme Phylwe, ki jih zastopa v Jugoslaviji.

Pomembna novost je sistem instalacij in osnovne opreme v specializiranih učilnicah za pouk naravoslovja in tehnike, izdelek tovarne Stikal. Sistem je plod dveletnega razvoja strokovnjakov Iskre in pedagoških sodelavcev in je osnova za sodobni pouk, s poudarkom na lastnem eksperimentalnem delu učencev. Med ostalimi novostmi je treba omeniti digitalni wattmeter in digimer 20, ki ju je izdelala Tovarna merilnih instrumentov Otoče in stružnico iz programa Tovarne ERO.

Prikazi poskusov iz valovne in geometrijske optike, kinematike in dinamike, demonstracija uporabe klipklap orodja pri proizvodno-tehničnem pouku so pritegnili pozornost številnih obiskovalcev.

Zavod za učbenike in sredstva za pouk SR Srbije je v času sejma organiziral okroglo mizo o problematiki opremljanja šol v Jugoslaviji. Republike so po večini že prešle na srednje usmerjeno izobraževanje, domači proizvajalci pa lahko v tem trenutku pokrijejo le del potreb. Uvoz ne more biti trajna rešitev, eden izmed vzrokov za počasno izboljševanje domače ponudbe je razbitost trga zaradi različnih pedagoških standardov v posameznih republikah, ki naj bi jih poenotili.

V tem obdobju republike dopolnjujejo obstoječe standarde tudi na podlagi obstoječih domačih proizvodov. Tudi Iskra se aktivno vključuje v te akcije, da bi s svojim proizvodno-

Učilnica za pouk naravoslovja s sistemom instalacij in osnovne opreme.

prodajnim programom, usklajenim s sprejetimi normativi, omogočila izboljšanje materialne osnove šol.

S sodelovanjem na XI. sejmu učil v Beogradu je Iskra seznanila javnost z vsemi novostmi, ki jih je razvila na tem področju.

ZAKAJ TAKO

Zakaj tako, morda nenavaden začetek prispevka, s katerim bi rad na kratko spregovoril o prireditvi, ki je bila organizirana in z vso odgovornostjo organizatorja tudi izvedena v počastitev našega velikega praznika, dneva republike.

Po nekajletnem premoru je pobudo za organizacijo proslave v čast dnevu republike že v lanskem letu sprejela organizacija ZSM. Tako je takšna usmeritev v letošnjem letu izhajala že iz obveznosti do prireditve proslave, ki je nekoč, morda še v težjih obdobjih, že imela svoje mesto. Organizator ZSM Elektromehanike je v sodelovanju s komisijo za kulturo pri sindikalni konferenci pripravil program, v katerem so sodelovali nosilci kulturnega življenja v Elektromehaniki ter Glasbena šola iz Kranja s harmonikarskim orkestrom, sestavljenim iz najmlajših članov te ustanove.

Izkušnje iz preteklih let na podobnih prireditvah nas uče, da smo Iskraši za tovrstne prireditve slabo pozvedni, tega se je zavedal tudi organizator, zato je poskušal na različne načine obvestiti in privabiti sodelavce. Poleg običajnega povabila za vse člane kolektiva v obliki plakata so bila med sodelavce razdeljena tudi vabila, nekaterim članom kolektiva, da zaradi vrste pomembnih vsakodnevnih dolžnosti ne bi pozabili na počastitev rojstva naše republike, celo OSEBNO.

Na sam večer prireditve pa smo ponovno ugotovili, da kljub vsem naporom organizatorja udeležba poslušalcev ni bila takšna, kot bi si želeli. Zlasti ni mogoče verjeti, da od tolikega števila poimensko vabljenih sodelavcev, razen nekaterih izjem, ni bilo skoraj nikogar.

Program, ki je bil pripravljen, se je kljub vsemu odvijal po predvidevanjih in izvajalci so kvalitetno opravili svojo dolžnost, za kar pa ne žalost za Iskraše na vodstvenih delovnih mestih zaradi neudeležbe na proslavi ne moremo reči.

Na osnovi dosedanjih izkušenj bo organizator moral za naslednje podobne prireditve ubrati povsem drugačen način privabljenih poslušalcev, pričakujemo pa, da bodo tudi sodelavci na najodgovornejših delovnih mestih s svojo navzočnostjo dali boljši zgled, kot je bilo v navadi doslej.

— M —

ISKRA
Industrija za telekomunikacije
elektroniko in elektromehaniko
KRANJ

TOZD MONTAŽNO SERVISNA ORGANIZACIJA LJUBLJANA

oblikovlja

prosto delo in naloge v Beogradu

VODJA SKUPINE ZA NAPAVALNE NAPRAVE

za vodenje del na napajalnih napravah za področje Srbije

Pogoji:

— inženir elektrotehnike
— 3 leta delovnih izkušenj

Delo se združuje za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Poseben pogoj je uspešno opravljeno 3-mesečno poskusno delo in psihološki pregled.

Prijave z življenjepisom pošljite na naslov:

ISKRA Montažno servisna organizacija Ljubljana,
Medvedova ul. 28

61000 LJUBLJANA

v roku 15 dni po objavi

O izidu izbire bomo prijavljene kandidatke pisмено obvestili v 30 dneh po poteku roka za prijavo.

Okrepiti razvojno in raziskovalno dejavnost!

Ob združevanju v sedanjo DO Široka potrošnja je vsaka TOZD imela — in še ima — svoj razvojni oddelček. Tudi po združitvi v sedanjo delovno organizacijo so ti oddelki ostali enaki kot prej in še naprej skrbeli za RR dejavnost programa. Tudi za oblikovanje programa, ki ga je narekovala pretekla ali med TOZD neusklajena programska usmeritev.

V zadnjih 5. letih sedanjega srednjeročnega obdobja (ki se bliža koncu) so se razmere hitro spreminjale, to pa je na vseh Iskrinih ravneh zahtevalo ustrezne prilagoditve. Neizogibne so postale tudi programske spremembe v smislu izboljšanja kvalitete in prilagajanja izvozu. TOZD so to v sedanjem obdobju bolj ali manj tudi uspevale uresničevati, ustavilo pa se je pri oblikovanju zasnovane srednjeročnega plana za obdobje od prihodnjega do l. 1985. Pokazalo se je, da razvojni programi posameznih temeljnih organizacij niso ustrezni, da so neusklajeni s programsko orientacijo DO in SOZD Iskra.

Ob tem se je pokazalo še nekaj — v temeljnih organizacijah še niso realizirani vsi, v sedanjem SR obdobju zamisljeni projekti, želje po bodočem razvojnem delu pa so velike. Odveč je dodajati, da za vse namere v TOZD nimajo zadosti sredstev, kadrov in seveda celotnih RR zmogljivosti.

Na osnovi teh spoznanj se je izluščila resnica, da bo neizogibno potrebno oblikovati del razvojno raziskovalne dejavnosti na ravni delovne organizacije. Ta dejavnost naj bi hkrati z vse močnejšimi razvojnimi enotami v temeljnih organizacijah zapolnila programske vrzeli. Gre torej za oblikovanje RR skupine, ki naj bi se s sedanji razvojnimi enotami v TOZD horizontalno povezala. Po tem konceptu naj bi TOZD poverile skrb za oblikovanje dolgoročnih programov razvojnemu institutu, skupnemu za celotno DO. V skladu z zakonom o združenem delu in zakonom o raziskovalni dejavnosti je bilo potrebno poiskati tudi ustrezno organizacijsko obliko te skupine. Po mnenju republikanskih pravosodnih organov je to TOZD, zato vsi samoupravni akti, ki jih bomo delavci Široke potrošnje sprejemali na referendumu 16. decembra, vsebujejo tako formulacijo.

Ideja o ustanovitvi skupne RR skupine nikakor ni nova. Pogovori, križanje mnenj in ugotavljanje vseh možnih prednosti in slabosti tako dopolnjene RR dejavnosti Široke potrošnje, potekajo že nič manj kot dve leti in pol. Vse prednosti in slabosti horizontalno priključene RR skupine so bile dosedaj nešteto krat osvetljene z vseh možnih zornih kotov na področnem kolegiju razvojniki DO, na ožjem kolegiju, poslovnem kolegiju, odboru delavskega sveta DO za razvojno in programsko politiko DO, na širšem kolegiju DO. S predlogom so nadrobno seznanjeni vsi samoupravni in poslovniki organi DO, zato je bilo ocenjeno, da tak predlog lahko vsebujejo tudi temeljni srednjeročnega plana DO za obdobje 1981—1985.

V ilustracijo ne bo odveč informacija, da so podobne RR skupine formirane v domala vseh delovnih organizacijah v SOZD Iskra, čeprav so organizacijske oblike različne. Ilustrativno je tudi mnenje predstavnikov SOZD Iskra s predsednikom KPO SOZD Antonom Stipaničem na čelu — skupen razvoj za delovno organizacijo ni več alternativa, temveč neizogiben pogoj za nadaljnji obstoj na trgu, za razvoj celotne DO.

Dejstvo je, da je v prihodnjem srednjeročnem obdobju moč pričakovati mnogo ostriše in številnejše zahteve, ki jim nekoordinirane in izolirano delujoče razvojne enote v TOZD ne bi bile več kos. Naj naštejemo samo nekaj dejavnosti, ki jih bo morala bodoča TOZD Razvojni institut opravljati: prestrukturiranje programske in razvojne dejavnosti (v smeri profesionalizacije in višje kakovostne ravni), prenovitev programske dejavnosti, zagotavljanje bo morala izvozno naravnost izdelkov, programsko varnost in trdnost, programsko prednost pred konkurenti. Dolžnost instituta bo tudi resno in koristno sodelovanje z raziskovalnimi institucijami v Iskri in izven nje. Delavci TOZD posebnega pomena (del naziva bodoče TOZD) bodo kos vodenju in izvedbi večjih razvojnih projektov, angažirali se bodo v smeri večje specializacije RR kadrov in istočasne interdisciplinarnosti. Naloga razvojne

Za bodočo TOZD so odgovorni pretehtali vrsto možnosti financiranja. Od prvotnega združevanja sredstev v celotni planski vrednosti do sedanje variante, ko TOZD na ravni DO združujejo 30 % sredstev za izvajanje perspektivnih projektov DO in medbranžnih projektov. Preostali delež potrebnih sredstev bo raziskovalni institut pridobival na osnovi uresničevanja direktnih pogodb s posameznimi naročniki — TOZD. Sredstva, ki jih bo potrebno za to organizacijo združevati, so zelo majhna — v deležu, ki ga TOZD sedaj namenja za RR dejavnost, bo to predstavljalo le 3,6 %.

Potek dela v samoupravni organizaciji Široke potrošnje je seveda določen tudi za TOZD posebnega pomena. Področni kolegij DO za razvojno dejavnost je dolžan pripravljati predloge za perspektivne projekte DO, člani kolegija pa so vodje vseh razvojnih enot posameznih TOZD. Delo te temeljne organizacije potrjuje in kontrolira odbor DS DO za razvojno in programsko politiko. Tudi člani tega odbora niso izbrani naključno — vsi so delavci, ki jim je področje dobro poznano iz njihovih neposrednih delovnih zadolžitvev.

Fleischman

Denar na enem mestu — boljše gospodarjenje

Pred referendumom v Široki potrošnji, ki bo v vseh TOZD in DSSS 16. decembra, ne bo odveč nekaj podrobnejših informacij o spremembah, ki jih prinaša predlog samoupravnega sporazuma o temeljnih srednjeročnega plana DO. Ena od takšnih je razširitev dejavnosti finančne službe na ravni DO, ki bo v marsičem izboljšala dosednji način ravnanja s sredstvi posameznih temeljnih organizacij.

Že naslov govori o zahtevi, da denar ne bi bil več ločena zadeva vseh lastnikov — TOZD — temveč naj bi tudi to področje združevali na ravni DO. Dejstvo, značilno za Široko potrošnjo je, da je v primerjavi z ostalimi DO v SOZD Iskra, finančna funkcija povsem razpršena po temeljnih organizacijah. Trenutne naloge, ki jih opravlja, so omejene na vodenje jugoslovanskih kupcev DO in vodenje knjigovodske evidence za DSSS in TOZD Prodaja.

Logično je torej, da so že nekaj let opazna prizadevanja, da bi to službo kompletirali, da bi dosegla stopnjo, ki bi dajala res najboljše možne rezultate. Osnovna zahteva pa je, da bi — s soglasjem lastnikov sredstev — na enem mestu združili tisto, kar je dosedaj v domeni posameznih TOZD — racionalno razporejanje sredstev, ki pritekajo in odteka. Zgodovinski razlogi, ki segajo vse do ustanovitve sedanje DO — pred dobrimi 5 leti so vzrok, da tako pravzaprav še ni urejeno, kljub temu da Zakon o združenem delu in predpisi o poslovanju z žiro računom TOZD in poslovanju finančnih služb v DO omogočajo ustanovitev racionalnih finančnih tokov, ki ne podaljšujejo kroženja denarja. To je seveda možno le s koncentracijo finančne službe. Med funkcije DSSS — po predhodno sprejetem samoupravnem sporazumu, ki potrjuje soglasnost TOZD — sodi tudi finančna funkcija. Seveda pa takšna formulacija, kakršna je zajeta v ZZZ, ni mišljena brez osnove. Zdrava pamet nas uči, da z združenimi sredstvi — ne iz anonimnih, temveč popolnoma jasnih virov — lahko marsikaj storiš več, kot le z delom slednjih. V osnovi gre torej za ambicijo, da bi v prihodnjem srednjeročnem obdobju v Široki potrošnji bolj racionalno gospodarili z denarjem.

S primerom bomo dokazali — čeprav bo ilustracija lahko osvetlila le delček vsestranskih koristi — da je takšno denarno poslovanje ekonomska potreba, v prvi vrsti zaradi finančnih in likvidnostnih težav, ki bodo v bodoče postajale vse bolj pereče. Znano je, da npr., v različnih obdobjih poslovnega leta nekatere TOZD ustvarjajo viške financ, medtem ko v drugi TOZD znotraj iste DO poteka huda borba s problemi nelikvidnosti. Takšni problemi se običajno končajo v iskanju dodatnih sredstev pri različnih temeljnih bankah, Iskri Commerce, itd. Hkrati pa suficiti sredstev v sosednjih TOZD ostajajo neizkoriščeni. S pomočjo koncepta, ki naj bi v prihodnjih 5 letih postal resničnost, bi bilo moč sredstva takoj razporejati na pravo mesto — pod pogoji, ki seveda ne bi smeli oškodovati lastnikov.

Prav zaradi tega, naj bi ta sredstva — če jih lahko imenujemo posojena —

tudi obrestovali po vnaprej dogovorjeni stopnji.

Vzporedno s tem združevanjem, naj bi se v bodoče dogovorili tudi o skupnem vodenju evidenc večjih dobaviteljev posameznih TOZD. Finančna služba DO naj bi po tem konceptu vodila saldakonte dobaviteljev in kupcev, zato pa bi bilo seveda treba združevati potreben del sredstev za plačevanje obveznosti. Široka potrošnja ima trenutno okrog 1000 kupcev, stalnih 200 do 300. Celotno množico v sedanji fazi obvladajo 4 ljudje v DSSS. Jasno je, da bi bilo potrebno število delavcev, če bi to opravljala vsaka temeljna organizacija posebej, bistveno večje in seveda ves proces precej dražji.

S primernim pregledom nad dobavitelji in kupci bi v prihodnjem obdobju lahko dosegli še več. Pričel naj bi se postopek, ki bi pripomogel, da bi večji dobavitelji postajali tudi večji kupci. S takšnim obsegom zdru-

Nova proizvodna dvorana, kjer je že nameščena in preizkušena naj-novejša oprema za proizvodnjo kompresorskih motorjev (v Idrijo je z letalom prispela iz ZDA — zapis v septembrski številki glasila) zaenkrat še sameva. Poskusna proizvodnja je medtem seveda že stekla, prav zdaj potekajo testiranja pred začetkom rednega obratovanja. Na fotografiji je razvidno tudi skladišče, ki je nameščeno — začasno — med staro in novo dvorano, ko pa bo zgrajen prizidek na vhodni strani objekta, ga bodo preselili tja. V dvorani bodo tekoči trakovi precej drugače izgledali kot doslej — vsi zaposleni bodo v belih haljah in belih rokavicah, prepovedano bo kajenje, viličar ne bo imel v dvorano več vstopa. S tako, domala sterilno čistočo, bodo po izračunih prihranili kar 6 milijonov dinarjev, ki ne bo več potrebno zaradi zadostne čistoče med proizvodnim postopkom.

ževanja bi bilo omogočeno tudi mnogo bolj uspešno sodelovanje z Iskrino interno banko. Slednja ne more poslovati z vsako TOZD posebej, kvečjemu s posameznimi delovnimi organizacijami. To pa je seveda možno le v primeru, da so na ravni DO združene vse potrebne informacije iz TOZD in seveda skupne za DO. Z združevanjem večjega dela sredstev bo finančna služba tudi ojačala svojo operativnost. V breme računa združenih sredstev (šifra 606) bo lahko trsalarala menice, jih eskontirala in vnovčevala ob skadencah.

Ob koncu vseh naštetih prednosti le še nekaj informacij, ki bodo razjasnile možnosti dejanskega obvladovanja položaja lastnikom, oz., virom sredstev. Prej smo že poudarili, da v tem primeru ne gre za matematično seštevanje ustvarjenega denarja, temveč za združevanje popolnoma definiranih sredstev — nobene možnosti torej ni, da bi se denar „zlil“ v maso brez izvora. Že vnaprej je odstranjena vsakršna možnost manipuliranja z denarjem, vsak „gib“ finančne službe bo kontroliran. Naslednja stopnja, ki bo hkrati kontrolirala in oblikovala politiko vodenja te službe, je delovanje sveta te službe. V tem organu so po konceptu zastopane vse temeljne organizacije, ki sredstva v tej službi združujejo. Možnosti samovoljnega ravnanja torej dejansko ni.

Fleischman

Prevzem nove linije za izdelavo kompresorskih motorjev

V zvezi z investicijo, ki jo TOZD Montaža iz Sp. Idrije izvaja v povečanje zmogljivosti pri izdelavi kompresorskega motorja, je v TOZD prispela prva serija strojev za linijo FR. Ta sicer ni kompletna, vendar so jo že preskusili, saj so na njej že izdelali prvih 2.000 statorjev, ki naj bi služili kot vzorec za Danfoss, hkrati pa so s to količino preskusili kvaliteto strojev.

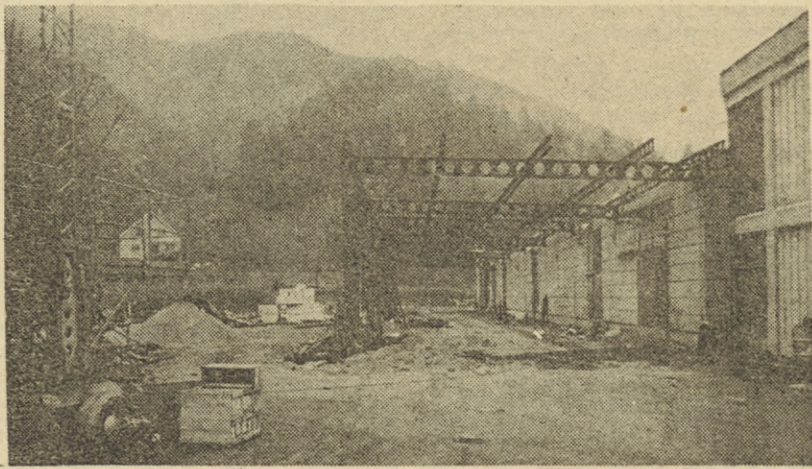
Po novem letu naj bi ta linija pričela normalno obratovati, pred tem pa bo seveda potrebno še izdelati povezavo med stroji, ki jih bodo večji del naredili sami ter opremiti posa-

mezna delovna mesta.

Pri prevzemu te linije je najprej sodelovala ekipa naših sodelavcev v ZDA. Pozneje, pri priključevanju posameznih strojev ter pri zagonu linije pa so sodelovali trije strokovnjaki iz ZDA. Med njimi sta bila tudi Paul Wells iz „PMC“, vodja skupine ter Robert Lynch od firme Essex. Poprosili smo ju za kratek razgovor o vtisih, ki sta jih dobila pri svojem delu v Jugoslaviji.

Kdo ste in kje živite?

„Sem Paul Wells, dipl. ing. strojništva. Živim v mestu Dayton v zvezni državi OHIO“.

Ogrodje bodočega skladišča — preselili ga bodo iz sedanjih proizvodnih prostorov — že kaže obrise končnega izgleda. Tu bodo shranjevali polizdelke, skladišče gotovih izdelkov pa bo še naprej v Idriji.

Ali ste že bili v Jugoslaviji?

„Bil sem enkrat v Beogradu, vendar mi niso všeč velika mesta, kjer so si ljudje tako tuji med seboj. Bolj so mi všeč manjša mesta in zaradi tega so mi bolj všeč vaši kraji. Še posebno lepe so gore, kajti pri nas je v glavnem ravni. In na splošno sem prijetno presenečen nad lepoto vaše države. Posebno všeč mi je Bled z okolico ter seveda vaša turistična zanimivost — Postojnska jama. Kaj lepšega nisem videl nikjer na svetu.“

Kakšni se vam zdijo ljudje?

„Tu sem bil še bolj presenečen. V ZDA imamo povsem zgrešeno predstavbo o Jugoslaviji in tudi jaz sem imel čisto drugačno. To pa, kar sem videl s svojimi očmi, je moje mnenje docela spremenilo. Izredno prijazni in gostoljubni so vaši ljudje.“

Kjer smo hodili, vsepovsod so hoteli navezovati stike z nami, nobenega ni motilo nepoznavanje jezika in kar mi bo posebno ostalo v spominu: vsi so se trudili in žrtvovali svoj prosti čas, da nam je bilo bivanje v Jugoslaviji zelo prijetno. Prepotoval sem veliko sveta, bil sem v Nemčiji, Španiji, Italiji, Romuniji, Poljski, na Japonskem in še vrsto drugih držav, vendar nikjer nismo bili deležni take pozornosti.“

Kakšne vtise ste dobili o TOZD, kjer ste delali?

„Opazili smo, da je v vaši TOZD dosti bolj organizirano delo kot drugje. Delavci se zanimajo, dajejo predloge in so nasploh zainteresirani za delo. Pri prevzemu strojev so bili zelo kritični, poleg tega pa je z nami sodelovala le ekipa, ki naj bi na teh linijah delala. Našega dela niso motili ostali, kar je velik problem po drugih tovarnah s podobno proizvodnjo. Vtis smo dobili, da je to dobra tovarna, saj smo si ogledali tudi staro linijo, kjer kljub zastareli opremi dosegate kvaliteto in kvantiteto.“

Kaj ste opazili kritičnega?

„Vaša tovarna ima sorazmerno mlad kolektiv, ki se zelo trudi, manjka mu seveda izkušenj, ki pa se jih bodo s takim delom zagotovo nabrali. Majhen problem vidim le v opremi za vzdrževanje, ki bi morala biti bolj kvalitetna in tudi ljudje, ki delajo na tem, bi se morali specializirati za posamezna področja, ne pa, da opravljajo širok krog raznih opravil.“

Kaj mislite o novi liniji?

„V času naročanja je bila to najboljša rešitev, toda zdaj so v razvoju modernejši stroji. Vendar s pravilnim opravljanjem in dobrim vzdrževanjem bo to postrojenje zanesljivo dalo rezultate, ki jih pričakujete.“

V čem mislite, da je največja razlika med življenjem v ZDA in Jugoslaviji?

„Popoldanske aktivnosti. V ZDA se mnogi ukvarjajo z vrsto različnih aktivnosti, katere razbremenijo človeka po napornem delu, medtem, ko sem dobil v Jugoslaviji občutek, da je za te vrste dejavnosti slabo poskrbljeno.“

V razgovor se je vključil tudi Robert Lynch, ki se je v vsem strinjal s sogovornikom. Pripomnil je le še, da mu je izredno všeč hrana, ki je precej različna od njihove.

Na koncu razgovora sta želela pohvaliti vse, ki so sodelovali z njima.

Bobek

TOZD MAGNETI

GRADIJO, delajo in dobro gospodarijo

TOZD Magneti ima kot pove že ime v svojem proizvodnem programu izdelavo trdih magnetov. Ta nepogrešljivi element elektrike je pomemben sestavni del elektronike, avtomatike in mehanike. Kot edini izključni izdelovalec magnetov v Jugoslaviji imajo hvalježno nalogo, čimveč tega iskanega izdelka narediti doma, da ga ne bo treba uvažati. Uspelo jim je osvojiti že precej programa, ki nadomešča uvoz.

Ob tej pomembni nalogi pa se srečujejo s težkim problemom uvoza kobalta. Kar blizu 80 % vrednosti

tehnologijo. Večina proizvodnje bo avtomatizirane in tako se bodo zmogljivosti povečale, da bo v končni fazi možno proizvajati do petkrat več kot sedaj.

Za vse svoje izdelke imajo zagotovljeno tržišče, tako kažejo tržne raziskave. Ob tem pa bodo naredili še veliko uslugo jugoslovanskim proizvajalcem elektronike, ker bodo zamenjali mnoge magnetne, ki jih sedaj le-ti uvažajo. Gradnja teče skoraj po načrtu, z majhno zakasnitvijo, kar je žal pri naših gradbenikih že kar tradicionalno. Tam neke do novega leta bo

Sicer pa dobro gospodarijo, čeprav sredi najbolj zaostrenih pogojev. Z uvozom kobalta so težave in zato tudi niso izdelali toliko, kot so načrtovali. Z ostanikom dohodka in celotnim prihodkom kar dobro kažejo rezultati ob koncu oktobra. Žal pa so proizvodnjo dosegli le s 66 %, kar je sicer 88 % dinamičnega plana, ali 97 % v primerjavi z istim obdobjem lani.

Tudi izvoz ni najboljši. Največji inozemski kupec je storniral naročila in zato je bil precejšen izpad. To pa se jim pozna zlasti pri prepotrebni deviznih sredstvih, saj so doslej izvažali nekaj nad 20 % svoje proizvodnje.

Pred kratkim jih je zadela velika nesreča. Umrl je izkušeni in dolgoletni strokovni sodelavec Miran Jarc, ki je v njihovi tovarni celo opravil magistrski za svoje strokovno delo. Vodil je razvoj in tehnologijo. Imel je bogate izkušnje. Zelo ga bo manjkalo zlasti sedaj, ko bodo uvajali novo tehnologijo ob selitvi v novi del tovarne. Seveda pa se strokovni delavci vse bolj angažirajo, da bi zapolnili težko izgubo in nenadomestljivo vrzel.

Direktor Lojze Sever meni, da bodo do konca leta sicer dosegli raven lanskega fizičnega obsega proizvodnje, žal pa ne bodo dosegli predvidevanj za leto, zaradi pomanjkanja surovin iz uvoza. Pri tem je zanimivo, da bi v Magnetih lahko v drugi polovici leta nadoknadili vse zamujeno iz prvega polletja, če ne bi manjkalo surovin, kajti naročil je bilo več kot zmorejno narediti.

F. Kotar

Gradnja Magnetov dobro napreduje.

večine magnetov predstavlja ta strateška surovina, ki je pri nas ni in jo je treba izključno uvažati. V teh stabilizacijskih časih pa je seveda z uvozom težava. Da bi sami ustvarili toliko deviz, kolikor jih rabijo za uvoz ni niti misliti. Kot smo že rekli, so magneti namenjeni po večini domačemu trgu, saj jih jugoslovanska industrija še poleg tega uvažuje.

Stvar bo treba rešiti drugače. Povezati se bodo morali s finalisti, s proizvajalci končnih izdelkov in doseči dohodkovni delež pri ustvarjenih devizah z izvozom končnih izdelkov. Participacija deviznih sredstev z nekaterimi kupci so že dosegli. Tako s kranjsko Elektromehaniko, oz. s TOZD Števec in z Ei Niš – Tovarno zvočnikov. Za kaj več, pa doslej ni uspelo navezati dohodkovnih odnosov za participacijo konvertibilnih valut.

Pa bo treba še naprej. Mnogo jugoslovanskih podjetij še danes uvažuje vrsto magnetov in zanje rabi drage devize. Res je tudi kobalt drag, vendar je odnos pri uvozu kobalta in magnetov 2:1. To se pravi, da je še vedno dvakrat dražje uvažati gotove magnetne, kot pa kobalt. Zato bodo zlasti ob povečanih zmogljivostih po investiciji v Magnetih morali odgovorni v Iskri bolj podpreti to TOZD in tako uravnovesiti uvozno – izvozno bilanco.

V TOZD Magneti so namreč sredi gradnje novih, oz. večjih prostorov. Delovni prostori se bodo več kot dvakrat razširili in opravili bodo rekonstrukcijo tovarne ter uvedli novo

stavba pod streho in za silo zaprta in tako bodo inštalaterji lahko opravili montažo elektrike, vode, zraka, ogrevanja in še vse ostalo.

V maju in juniju bodo končali zaključna dela in takrat računajo, da bodo začeli s selitvijo. Od novogradnje kolektiv veliko pričakuje. Dobili bodo predvsem nove zmogljivosti, boljše delovne pogoje, visoko kvaliteto, ki jo zagotavlja avtomatika in seveda prepotrebni prostor, ki ga zdaj primanjkuje. Zelo so utesnjeni. Imajo že kupljeno vso strojno opremo, nekaj so je že provizorično postavili in že dela. Zato še večja utesnjenost.

TOZD Feriti: delo na stroju za nanos silikonske zavore.

TOZD POLPREVODNIKI

Mladi marljivo delajo

Predsedstvo je na svoji redni seji sprejelo predloge o ustanovitvi nekaterih krožkov in sekcij (foto klub, strelska sekcija). Naša naloga je pridobiti čim več mladih za delo v mladinski organizaciji, pa naj si bo to na kate-rem-koli področju. V skladu z našimi nalogami smo izdelali tudi akcijski program za obdobje do konca letošnjega leta.

Naši mladinci so vodili športno zabavni program na tradicionalnem tovarniškem srečanju na Mrzlici. V mesecu septembru smo organizirali in izvedli lokalno delovno akcijo. Naše delo je bila priprava zemljišča za postavitve montažnega skladišča profilnega materiala.

Kot zadnje pa smo pripravili kulturnozgodovinsko ekskurzijo po Dolenski.

Roman Topole

ISKRA – Industrija elementov za elektroniko, n.s.o., Ljubljana, Stegne 17
TOZD Tovarna tehnične keramike, n.s.o., Ljubljana, Pipanova pot 18

Delavski svet po 93. členu statuta TOZD Keramika ponovno razpisuje imenovanje

INDIVIDUALNEGA POSLOVODNEGA ORGANA TOZD
za dobo 4 let

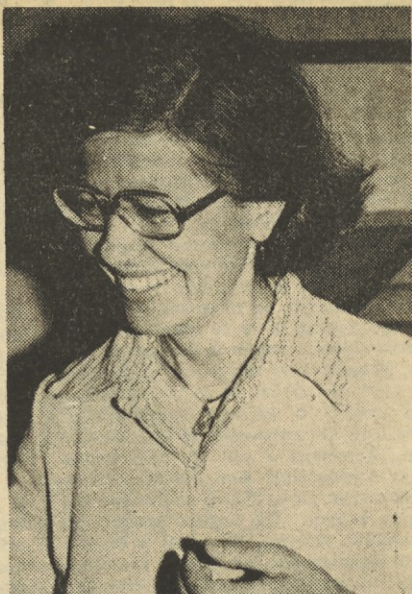
Poleg pogojev iz 511. člena ZZZ morajo kandidati za imenovanje izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da imajo visoko ali višješolsko strokovno izobrazbo tehniške ali družbenoslovne stroke in 4 oziroma 5 let delovnih izkušenj pridobljenih pri opravljanju nalog s področja vodenja in organiziranja delovnih procesov
- da ustrezajo družbenopolitičnim in moralno-etičnim merilom, ki jih določa družbeni dogovor o kadrovski politiki za območje ljubljanskih občin.

Kandidati naj pisne prijave z opisom dosedanjega dela in dokazili o izpolnjevanju pogojev v 30 dneh po objavi v sredstvih javnega obveščanja pošljejo na naslov Iskra – IEZE TOZD Keramika, Ljubljana, Pipanova pot 18 v zaprti kuverti z oznako „za razpisno komisijo“.

Prepoznih in nepopolnih prijav razpisna komisija ne bo obravnavala. O izbiri bomo kandidate obvestili v 15 dneh po sprejetju sklepa o imenovanju na DS TOZD Keramika.

Literarna sozvočja

Zlata Volarič poznamo predvsem po njenem delu na področju likovne umetnosti. Skupaj z možem, Jožetom Volaričem se kot članica naše likovne sekcije pogosto predstavlja tudi Iskrašem. Tokrat želimo spregovoriti o njenem literarnem ustvarjanju. Vključila se je namreč v literarno sekcijo Elektromehanike. Veseli smo je še posebej zato, ker piše prozo. Vemo pa, da je v sekciji največ pesnikov.

„Pisati sem začela že kot pionirka, ko sem delala v brigadi v Savinjski dolini. Zadožlena sem bila za pisanje kronike“, se spominja Zlata Volarič. „Tudi v času študija sem delala v literarnem krožku na učiteljski.“

Obilica dela v šoli, kjer predava slovenski jezik, razne dodatne obveznosti in družbenopolitične funkcije so prekinile njeno pisanje. Vendar ji njena pisateljska žilica ni dala miru. V zadnjih treh letih je ponovno pričela ustvarjati. Pisati bi začela že prej, saj si je to poleg slikanja zelo želela, a je bila preobremenjena.

Morda so prav te ovire prispevale k temu, da je lahko svoje spomine, življenjske izkušnje pričela zlivati na papir. Napisala je svoj prvi roman, izšel bo v založbi Kmečkega glasa in povest o življenju in trpljenju izseljenih Slovencev v madžarskem koncentracijskem taborišču. V romanu opisuje svoja starša, ki sta bila preganjana, in sta se v zimi 1929–30 peš preselila iz Kopra v Maribor in naprej v Lendavo ter življenjsko pot prebivalcev petih vasi iz okolice Lendave, ki so bili izseljeni, do osvoboditve, ko so se spet vrnili v domovino.

Napisala je tudi številne črtice o učiteljskem poklicu, o otrocih in njihovih dogodivščinah v času šolanja. V prihodnosti namerava pisati tudi o zakonskem življenju.

„Pri pisanju imam veliko oporo v možu, ki ima za moje delo mnogo razumevanja in mi velikokrat tudi kaj svetuje“, je povedala Zlata Volarič.

Njena dela so bila že objavljena na ljubljanskem radiu, v Kmečkem glasu, zagrebški reviji Svijet. Izšla bodo tudi v literarni prilogi jeseniškega Železarja. V našem glasilu tokrat objavljamo njeno črtico: ANKINA OBLEKA.

A. BOC

Ankina obleka

Maj je bil tisto leto vroč in dolg. To slednje se je vsem seveda le zdelo, ker je bil ta mesec cvetje in ljubezni poln dogodkov. Če človek doživlja sama presenečenja, pretežno prijetna, so dnevi daljši in bogatejši.

Najpomembnejši dogodek v osnovni šoli našega mesta je bil sprejem sedmošolcev med mladince. Čeprav jim brčice še niso poganjale, razen Marku iz 7. b, so bili na ta prestop izmed pionirjev med starejše nadebudneže sila ponosni.

Pogovarjajo se, kakšno obleko bi kupili in kako bi fantje morali zamenjati kavbojke za elegantnejše hlače.

Deklicam nekateri starši še vedno hodijo v Trst po najmodernejša obleka, ki so pogosto narejene iz domačega blaga, stkanega v Novem mestu, Preboldu ali kje drugje.

Pred učiteljico slovenskega jezika, Zorko, tega ne govorijo, ker vedo, da obsoja pretirano kupovalno željo Jugoslovancev na oni strani meje, kjer jih trgovci ponižujejo, in v zahvalo jim naši kupci polnijo žepa.

Vendar ima ženska bistre oči in takoj vidi, če se kakšna deklica šopiri v obleki s polic tržaških trgovin.

Sledi dolg govor o domoljubni vzgoji in ponosu, da smo Slovenci in Jugoslovani, zato bi morali težko prisluženi dinar puščati v naših trgovinah.

„Niti Zagreba ne poznaš. Si bila kdaj v Beogradu? No, vidiš Nisi. To je naša domovina, pa je ne poznaš. Zname pa so ti vse trgovine v Trbižu,“ je govorila Gordani, ki se je ošabno razkazovala v rožastem krilu obrobljenim z barvastimi čipkami.

„Pri nas imajo le bele čipke“, se je branila deklica.

Zorka je to vedela, saj si sama šiva obleke in primernih barvastih čipk res še ni dobila v trgovini.

„Jih bodo pa stkali,“ je rekla razočarana, ker je njena besedna vojna tako klavarno propadla. „Krilo lahko okrašaš s čim drugim, denimo z vzorčastim trakom, ali drugobarnim, če je podlega rožasta.“ Tako se ji je zdelo, da je našla spet pravo niti k vzgojno pozitivnemu usmerjanju. Nato se je spomnila: „Saj lahko bele čipke pobarvaš. Barve je dovolj.“

Potem so izdelali še načrt za program, izbrali recitacije, pesmi za glasbeni nastop, določili govornika na svečanosti, se pomenili o delitvi izkaznic in nazadnje o plesu.

„Kdo bo igral?“ so bili vsi prihodnji mladinci radovedni.

„Beli slavčki“, je rekla Zorka.

V učilnici so veselo vzkliknili, ker so bili Beli slavčki odlični glasbeni ansambel.

Deklicam je najbolj ugal pevec, črnošli Ivica.

Šteli so dneve. Končno je bil tu 25. maj, dan mladosti.

Telovadnica je bila okrašena z zastavami, šopkom rdečih nageljnov in sliko predsednika TITA, obešeno na sredi bogato nabrane zelene zavesa.

Vstopili so sedmošolci, lepo počesani umiti, zlikani in nekako tihi, svečani. Nikoli še niso tako mirno vstopali v kak šolski prostor, izstopali pa še posebej ne. Šele takrat je nastala ob vratih gneča. In če je konec normalne ure, jih je zvonec razveselil in marsikoga odrešil nadležnega spraševanja učiteljice.

Predsednica mladine je pričela svečanost in po nastopu pevcev in recitatorjev so vsi dobili rdeče knjižice Zveze mladine Slovenije. Ponosno so jih obračali in si jih ogledovali, preverjali vpisane podatke in jih slednjič spravili v žep ali dekliške majhne usnjene torbice za pasom.

Na tribuni so sedeli starši in vsak svojega sina ali hčer s pogledom izluščevali iz množice. Mlada lepota je vse obraze tam zgoraj osrečevala in porajala na licih srečne smehljaje.

Starši so vedno ponosni na svoj naraščaj, na naslednike, ki jim uspešno ali manj uspešno sledijo.

Po končanem programu so se odrasli poslovili, novospregjeti mladinci so popravili dobrote iz šolske kuhinje in šli plesat.

Mateja, Irena, Lada, Marinka, Verica in Veronika so stale v kotu za vrati. Vse so imele nove obleke midi dolžine in pričeske, narejene pri frizerju. Na obrazih je bilo opaziti nekaj kozmetičnih izdelkov. Deklice so se diskretno naličile. Z okusom. Fantje so stali v nasprotnem kotu. Verica je pogledala k njim in rekla: „Najbrž tudi danes ne bodo upali plesati. Take mevze so naši fantje.“

„Pa jim je rekla razredničarka, da naj ne stoje v kotu kot kipi, naj se malo zavrtje po plesišču“, je tiho dodala Mateja.

Odprla so se vrata in vstopila je Anka. Vsi so jo pogledali.

Oblečena je bila v srednje dolgo obleko iz bombaža, izdelanega v kranjskem Tekstilindusu. Imela je belo podlago in rdeče rožice. Cvetke so bile drobne, podobne marjetkam, gosto posute po platnu. V pasu je bila obleka prerezana in krilo bogato nabrano, prav tako rokavi. Okrog vratu, na koncu krila in na rokavih so bile prišite rdeče čipke v dveh vrstah. Tudi čevlji so bili rdeči, speti čez nogo s pasčkom. Dolge plave lase si je zavezala s trakom iz blaga kot obleka. Okrog vratu si je obesila namesto nakita majhno srečasto torčico iz lenenega blaga. Okrasila jo je s čipkami.

Zavidljivo so jo občudovale sošolke. Ko se jim je Anka počasi približala, so jo vseprek spraševale:

„Kje ste kupili obleko?“

„Ste šli v Trst ponjo?“

„Ti jo je očka prinesel iz Rima?“

Anka se je nasmešnila in ni rekla nič, vendar deklice niso odnehale.

„Povej no, kakaj molčiš?“

Anka je pogledala vsako posebej in tiho rekla:

„Sama sem jo šivila!“

„Kaj? Sama? Pa doslej nisi o tem nič rekla. Vemo, da kvačkas prtičke, lopice, pleteš kape in šale, a da šivaš obleke – kaj takega!“ so šepetale.

„No, malo mi je mama pomagala. Posebno pri poskušnjih,“ je rekla Anka.

Zaigrali so Beli slavčki in deklice so šle plesat. Fantje so le zbrali za ta podvig dovolj poguma. Pogledi črnih, zelenih, šlih, rjavih in modrih oči pa so božali Ankino obleko, ki je bila najlepša v dvorani.

Zlata Volarič

Kajenje — igra z življenjem

Končuje se leto, ki ga je mednarodna zdravstvena organizacija posvetila borbi proti kajenju. V Jugoslaviji je 40 % ljudi, starejših od 18 let, ki so vdani kajenju. Proizvodnja cigaret se je od leta 1939. povečala za osemkrat in še narašča. Narašča na žalost tudi število kadilcev; to so večinoma mladi, med njimi preseneča večji procent ženskih kadilcev.

Kar velja za jugoslovansko povprečje, velja gotovo tudi za Iskraše; torej 40 % kadilcev? Res pa je, da nihče ne vodi evidence o teh ljudeh, da bi vedeli, koliko jih je. Mnogo papirja se je že popisalo o škodljivostih kajenja, vendar je ob papirju tudi ostalo. Mogoče smo se pri tem le nasmehili in papir je odfrčal, ne da bi ga prebrali.

Kaj pravijo o kajenju strokovnjaki? Tuberkulozo je zamenjala še bolj strašna bolezen, karcinom — rak. Za tisto obliko raka, ki najpogosteje kosi človeška življenja, znanost ve. Dokazala je, da nastane kot posledica kajenja. Če kadilec pokadi po deset cigaret dnevno, si naloži v desetih letih na sluznico grla, sapnika in bronhijev za približno en kilogram katrana. Nekaj se ga izloči, del tega ostane v pljučih, kjer nastane možnost za pojav raka. Tretji del se izloči skozi ledvice. Znano je, da je rak na ledvicah petkrat bolj pogost pri kadilcih kot pa nekadilcih. Poleg tega se pojavlja kronična slabokrvnost, njihova delovna storilnost pa je slabša kot pri nekadilcih.

Cigareta je torej več kot strup, cigareta je igra z življenjem. Kadilec je postal samomorilec. Ugotovitve so rezultat grenkih izkušenj, ki niso le kaprice nekaterih zdravniškihzanesenjakov. O škodljivosti kajenja je

doktor Zalar zaključil predavanje z besedami: „Če ne verjamete, se vidimo na Golniku“.

Za večjo produktivnost nam tudi gre! Svetovna zdravstvena organizacija je že leta 1969. posvetila dan zdravja temi: „Zdravje, delo in produktivnost“. Izvenel je v mislih:

— da je zdrav in zadovoljen delavec na urejenem delovnem mestu najbolj produktiven,

— da so zdravje, delo in produktivnost najbolj pomembni dejavniki rasti narodnega dohodka in življenjske ravni, gospodarskega razvoja in družbenega napredka,

— da je stopnja varovanja življenja, zdravja in delovne zmogljivosti delavcev merilo, s katerim se v mednarodnem svetu presoja položaj delavskega razreda v neki državi.

To so misli, ki jih vsako lahko razume in so neizpodbitne, glede na tezo resnice. Pred kratkim je bil v Portorožu mednarodni simpozij na temo: „Analiza in zdravstvena ocena delovnega mesta.“ Med drugim je bilo tudi rečeno: „Vzroke slabega zdravstvenega stanja, nastalih obolenj, delovne nezmožnosti, je treba odkrivati tam, kjer so. Vse to pa je spet povezano z delovnimi organizacijami in delavci, oz. njihovo zdravstveno osveščenostjo in poučenostjo. Delovne organizacije so namreč tiste, ki imajo tudi v primerih odločanja za zdravstveno preventivo delavcev v rokah škarje in platno.“

V čem je pravzaprav problem? Pred leti sem napisal v tem časopisu članek z naslovom „Kadilci — kajenje — nekadilci“. Še

vedno je aktualen. Glede na to, da smo od takrat do danes v marsičem precej napredovali, smo tukaj skoraj nazadovali. Problem je še vedno kajenje v zaprtih prostorih — na delovnem mestu prosim (!), kjer delajo tudi nekadilci. Gledano z ergonomске in ekološke plati, je ta stvar mnogo bolj resna kot pa jo jemljejo prenekaletni vodilni samoupravitelji v „Iskri“. To zadevo bi morala definirati služba varstva pri delu in njej enakovredne službe.

Predpisi o varstvu pri delu (za šolsko rabo), se začno doslovno takole: „Življenje in zdravje človeka, je družbena vrednota in zato varstvo tega je ena izmed osnovnih pravic članov naše družbene skupnosti. Ustava SFRJ določa, da je človeku zagotovljena pravica do osebne varnosti, zdravstvenega in socialnega varstva ter varstva pri delu.“ Menda ni z ustavo določeno, da se varstvo pri delu neha že takrat, ko smo na delovnem mestu preprečili, da ne more štanca n.p. Francki odgrizniti prsta? Gotovo je treba storiti mnogo več. Kaj pomeni za družbo „človek“ in njegova storilnost, pa tudi vemo.

Kaj menijo nekateri vodilni v TOZD Elektromehanike? Na vprašanje, ali so v letošnjem mednarodnem letu kaj ukrepali proti kajenju v zaprtih prostorih, so odgovorili le negativno. Vsi po vrsti so omenili prepoved kajenja na sejah delavskih svetov; to je pa tudi vse, kar je bilo do sedaj storjenega. Menijo, da je kajenje zgolj osebna stvar in, da je prepoved nemogoča. Postala bi namreč širši problem, meni nek sekretar TOZD, ki je po poklicu pravnik. Pravi, da bi se v tem primeru kadilo vstopovod po hodnikih, kako bi to izgledalo si lahko mislite? Prišlo bi do sporov, ki bi jih ti sprožili. Obravnavalo pa bi jih sodišče zdrženega dela in tu bi bili vsi v zosu, je še dodal. Občutek sem imel, da se nekadilci ne morejo obrniti na tovrstno sodišče?

Kje so naredili red? Edino v montaži števec, kot je meni znano, ne smejo kaditi; vendar roko na srce, ne po zaslugi nekih dogovorov, sporazumov in podobno. Tu je posredi izdelek sam. Vnašanje prahu in dima v preobčutljivi mehanizem dragocnega izdelka, v tem primeru števca, bi imelo za posledico, da bi bil nesposoben za prodajo. Tu ima izdelek pač vse ugodnosti in ga jemljemo bolj resno kot človeka. Kadilci omenjene montaže lahko kadijo v posebnem prostoru in ne prejemajo nikakršnih dodatkov, ker jim je kratena pravica do kajenja na delovnem mestu.

Koliko pa je družba pri tem oškodovana? Smo v dobi devalvacij in stabilizacije — širšega družbenega procesa. Vsak dinar obrnemo vsaj dvakrat, preden ga potrošimo in to je tudi prav. Težav je preveč, da bi stvari jemali lahkomišlno. Naj mi kadilci ne zamerijo, če jim na uho prišepnem nekaj resnic. Za vsako pokajeno cigareto v zaprtem prostoru, je treba izmenjati reci — petdeset kubičnih metrov zraka, da bi se odvedla onesnaženost zaradi ene same uboge cigarete iz tega prostora. Kakšne so naše prežacevalne naprave in menjave zraka, čutimo tako vsi. Kadilec porabi približno deset minut za kajenje ene cigarete v primeru, če ne opravlja poleg tega nobene družbi koristnega dela. Če pa zraven še malo pokramlja, kar je običaj, se ta čas podaljša na vsaj petnajst minut.

Zdaj pa vzemite v roke svinčnik in izračunajte najprej pri sebi, koliko je bilo izgubljenih delovnih ur v enem samem letu? Potem bi pomnožili s številom kadilcev, s katerimi razpolaga Iskra in številka, ki jo dobimo bo zelo velika. Ta številka so namreč izgubljene — plačane — delovne ure, ki smo jih ukradli družbi. Čas je torej tudi denar, zanj se pač pahami vsi — kadilci in nekadilci. Škode, ki jo napravijo neposredno s kajenjem sebi in nam, ki ne kadimo, pa ni moč izračunati. Ta škoda se namreč imenuje „cena zdravja“, zdravje pa je le eno. Na Golniku menijo, da bi morala biti družba bolj dejavna v boju proti kajenju in njegovim nevarnostim. Zdravljenje boleznih, ki jih povzroča kajenje so dolgotrajne in drage, večkrat pa na žalost tudi neuspešne. Za te stvari pa odrinemo družbi veliko denarja. Družba smo vsi — del te družbe pa sem tudi jaz!

Ob koncu mojega pisanja moram povedati, da nisem hotel nobenega ustrašiti, ali celo žaliti; daleč sem šel od tega. Misli so zgolj dobronamerne. Želim, da bi o tem spregovorili še drugi — tako ali drugače. Lep pozdrav!

Edvard Erzetič

ČASOPISNE NOVICE

Čeprav imamo prijavljenih 13 proizvajalcev računalnikov, je Jugoslavijo na muenchenski Elektronični zastopala samo Iskra, so uvodne besede članka, ki ga je objavil ljubljanski Gospodarski vestnik.

Jugoslavijo je na Elektronični '80 zastopala samo Iskra. Razstavila je široko paleto elektronskih elementov in mikroelektronike. Zbudila je pri tem precejšnje zanimanje, saj so se obiskovalci in celo novinarji kar vrstili pri ogledu in v razgovorih. Ob tem osamljenem Iskrinem nastopu se človek vprašuje, kje so ostali proizvajalci elektronike. Imamo prijavljenih kar 13 proizvajalcev računalnikov, da o delovnih organizacijah, ki izdelujejo naprave tako imenovane zabavne elektronike, niti ne govorimo. Zakaj ti ostajajo iz leta v leto doma? Zlasti so ta vprašanja pomembna ob velikih prizadevanjih za izvoz. Mar bomo res kar doma čakali kupce?

Predsednica poslovne organizacije sindikata mokronoške Iskre Marija Jevnikar je povedala Dolenjski list, da so sprejeli že več sklepov, s katerimi želijo povečati produktivnost in zmanjšati stroške, tako pri porabi energije kot materiala v njihovi TOZD. Nad izvrševanjem sklepov bedi izvršni odbor, za njihov prodor med delavce pa sindikalni poverjeniki. Prav tako so dobili opomin vsi slabi delavci, naj v prihodnosti bolj spoštujejo svoje delovne dolžnosti. V TOZD bodo namreč za precej časa omejili zaposlovanje nanovo, prav tako pa ne bodo nadomeščali delavcev, ki so se upokojili. Vsi ti ukrepi so že tako vplivali na delovno zavest, da se že pozna pri izostankih z dela, pri bolniških in izhodih iz tovarne.

Ob podelitvi nagrade AVNOJ se je pogovarjal novinar ljubljanskega Dnevnika Sandi Sitar s pomočnikom predsednika našega kolegijskega poslovnega organa dipl. inž. Milošem Kobetom. Le-ta je dejal v uvodu tole: „Nagrada AVNOJ je priznanje Iskri zaradi opredelitve za lastno razvojno-raziskovalno dejavnost, za koncept in pristop, ki je pri nas sorazmerno redek in je bil še do nedavnega bolj izjema kot pravilo. Takšna pot je bila težja, dražja in počasnejša od udobnejšega nakupovanja tujega znanja in tehnologije. Toda časi so se v marsičem spremenili in potrjujejo našo usmerjenost v samostojni razvoj, predvsem z avtonomijo, ki jo imamo pri plasmaju lastnega znanja vgrajenega v naše izdelke.“

V srednjeročni načrt smo zapisali, da bomo vlagali v raziskave še bistveno hitreje kot bo naraščal dohodek. Leta 1985 načrtujemo za razvojno raziskovalno delo že 9 % od vrednosti takratne proizvodnje, 450 milijard dinarjev v primerjavi z letošnjimi 90 milijardami. To je bila edina postavka, o kateri med sprejemanjem srednjeročnega načrta sploh ni bilo treba razpravljati.

Je visoko priznanje Iskri obenem priznanje vsem, ki so podobno usmerjeni in opomni onim, ki mislijo drugače? — je vprašal novinar Dnevnika.

Miloš Kobe je na to odgovoril: „Želel bi, da bi nagrada tako delovala v širši družbi. Raziskovalno-razvojno delo še nima povsod ustrezne podpore, se še sedaj sistemsko ne stimulira, nima dovolj ustreznih kreditov. Da je razvojno-raziskovalno delo proizvajalca sila, kar glasno trdimo in dokazujemo z delom v Iskri, to je spoznanje, ki še ni vsesplošno prodrlo. Sistemsko znanja še nismo opredelili, kar se kaže npr. v neurejenem nagrajevanju inovacij. Ne znamo še dovolj ovrednotiti deleža znanja v izdelku. Zanimivo je, da to znamo ovrednotiti pri nakupu tujega znanja, licenc, pri domačem znanju pa ne. Ker vsega tega še nismo sistemsko rešili, se moramo posluževati prepričevanja o potrebnosti razvojno-raziskovalnega dela. Iskrini delavci so se tega zgodaj zavedli, sedaj se jim pričinja to vlaganje v lastno znanje vračati.“

Jedrska elektrarna v Krškem naj bi po načrtu začela z redno proizvodnjo ob koncu naslednjega leta. Zato pa ji je potreben vsaj osnovni telemehanski informacijski sistem. Ta zajema podatke o energiji (16 merilnih mest) ter o moči in napečnosti (70 merilnih mest). Vsi ti podatki se stekajo v miniručnik, ki omogoča hitrejšje in zanesljivejše spremljanje teh podatkov ter hitrejšje in optimalne rešitve.

Nuklearka je že pred davnim razpisala natečaj za telemehanski merilni sistem in računalnik. Odločila se je za računalnik Delta od Elektrotehne ter telemehanske merilne naprave, ki jih proizvaja Iskra. Ker bo računalnik dobavljen do konca letošnjega leta, ni bilo problema s plačilom. Telemehanske merilne naprave pa naj bi bile dobavljene v letošnjem in prihodnjem letu. Tu pa se je zataknilo. Kako zagotoviti sredstva za plačila v prihodnjem letu? Imamo sicer zakon o garancijah za gradnjo objektov kontinuitete, kamor sodi tudi nuklearka, vendar banka striktno odklanja dajanje garancij za dela, katerih plačila, ali del plačila, se nanaša na naslednje leto. Dobavni rok Iskre pa je 10 do 12 mesecev. In brez „žegna“ banke ni pogodb, brez pogodb ni telemehanskih merilnih naprav, brez teh pa nuklearka ne sme v pogon, niti v poskusno obratovanje. Rešitev seveda še obstaja. Če bo banka kljub vsemu do konca leta le dala garancijo za podpis pogodbe z Iskro, potem bo v primeru, če Iskra opusti vse ostale programe za elektrogospodarstvo, telemehanska oprema še pravočasno dobavljena. Kakšne posledice pa bi to imelo za ostale, pa si lahko predstavljamo, (uokvirjena informacija v tovarniškem glasilu kolektiva elektrogospodarskih organizacij Slovenije „Elektrogospodarstvo“).

Direktor TOZD Iskre — Elektroliti v Mokronogu Tone Hočevar je povedal, da imajo do konca leta dovolj materiala za normalno obratovanje, za drugoletno pa bi ga potrebovali v primerjavi s prejšnjimi obdobji v dvojnih količinah, zato je vprašanje, če jim bo uspelo dobiti toliko materiala. Tudi letošnja slaba oskrba s surovinami, zlasti pa prepozno obratovanje nove tovarne, so vplivali, da fizični obseg proizvodnje ne bo dosežen tako, da bodo položaj tovarne v resnici reševale samo višje cene.

Domači materiali so pogosto neustrezne kvalitete, ki ni primerna za nove japonske stroje. Tako bodo težave z nabavo materialov in zastoji v proizvodnji v precejšnji meri prispevale ne samo k manjšemu obsegu fizične proizvodnje, marveč tudi k izdatnejšemu izvozu, kot bi ga sicer lahko dosegli. Le-ta bo letos za 100 tisoč dolarjev manjši od načrtovanega — Dolenjski list.

Beograjska Politika je objavila obširen članek o grenkih izkušnjah nekaterih investicij v preteklosti na Slovenskem. Pri tem omenja, da se investicija v Krškem ne sme več ponoviti, ko je za jedrsko elektrarno narasla od prvotnih 7 milijard na 21 milijard dinarjev. Sedanje stališče v Sloveniji je, da naj bi v prihodnje vložili v nove objekte, opremo in tehnologijo največ 35 % družbenega proizvoda. V članku so kritizirani: Iskra, Gorenje in Elektrotehna zaradi tega, ker ne odstopajo od svojih načrtov pri panogi računalništva. Pri tem je navržen mimogrede tudi podatek, da že 25 organizacij združenega dela pripravlja podobno proizvodnjo. Članek podpiratvisti slika iz naše proizvodnje s tekstom: „Iskra—Kranj: nihče ne odstopa od svojih načrtov.“

Primerilo se je prav tisto, kar nihče še pred nekaj meseci ni mogel verjeti: Z oktobrom je celotni slovenski uvoz z 91 % pokrit z izvozom in uvoz s konvertibilnega področja s 84 %. S tem je Slovenija prehitela vse republike in pokrajini in bo do konca leta ustvarila še dodatnih 150 milijonov dolarjev izvoza prek načrta. In še en podatek: Od 19 milijard dinarjev primanjkljaja v tekoči plačilni bilanci v preteklem letu, bo letos dosegla 5,5 milijard viška. To so uvodni podatki članka o najnovejših uspehih slovenskega gospodarstva v zagrebškem Vjesniku. List zaključuje članek z ugotovitvijo, da bodo tako zdaj, kot v prihodnje, ustvarjale največ izvoza nekatere organizacije, od katerih časopis navaja na prvem mestu Iskra.

Zbral in uredil Marjan Kralj

ŠAHOVSKA NOVIC

V počastitev dneva republike sta šahovska sekcija Elektromehanike in šahovsko društvo Sava organizirala nagradni hitropotezni šahovski turnir. V finalni skupini je zmagal Drago Lazar pred Branetom Deželakom, Janezom Markom, Jusufijem

Skenderjem, Sinišo Miloševićem, Lojzetom Mezgom, Martinom Brcetom itd.

V drugi skupini je zmagal Marjan Planinc pred Lojzetom Deželakom, Jožetom Rozmanom, Dušanom Čebularjem, Borisom Rahoncem itd.

V ženski skupini je zmagala Olga Štempihar pred Olgo Logar, Olgo Polak itd.

Skupno je na turnirju sodelovalo 27 šahistov.

O. Š.

Prebrali smo za vas

Na skoraj 1700 straneh, razdeljenih v tri zajetne zvezke nam je Ivan Jan pred kratkim predstavil monografsko delo o Kokrškem odredu. Verjetno je malo partizanskih enot pri nas, ki bi bile deležne tako minucioznega, natančnega in dolgotrajnega dela, ki ga je opravil skoraj v deset let trajajočem naporu Ivan Jan. S to monografsko-trilogijo smo postali spet bogatejši za nove strani našega narodno-osvobodilnega boja, to pot z območja Gorenjske, ali konkretnje z območja Kokrškega odreda, ki je operiral morda na enem najtežjih območjih pri nas, med Karavankami in levim bregom Save, od Jesenic do Kamnika. Operiral je tudi na območju, ki je bilo za nemškega okupatorja zelo občutljivo in sicer zaradi meje z Avstrijo in rajhom, koder so tekle strateško-taktične pomembne železniške in cestne komunikacije. Zato okupator tega predela za nobeno ceno ni hotel spustiti iz nadzorstva. In zato so bile tudi okupatorjeve postojanke zelo goste in močne.

Kljub vsemu temu pa je Kokrški odred z učinkovitimi akcijami pomagal preprečevati nemške raznorodovalne načrte, posebno potem pa, ko so Nemci začeli mobilizirati na tem območju v svoje vrste, otel nemški mobilizaciji (seveda ob Gorenjskem odredu) čez 2000 mož in fantov.

In še eno posebnost ima ta enota, odred je bil namreč v času NOB sestavljen kar dvakrat: prvič junija 1942 in drugič avgusta 1944. V prvem obdobju je odred, ko je bil okupator na vrhuncu moči, doživljal hude udarce, kar pa seveda ne velja za njegovo drugo obdobje, saj namreč takrat sovražniku ni več uspelo, da bi razbijal cele čete ali celo bataljone, kot se je v letu 1942. nekajkrat zgodilo.

Za taktiko bojevanja Kokrškega odreda pa je značilno, da je vseskozi gojil in izpopolnjeval partizansko taktiko, za katero so značilni stalni stiki z ljudstvom, izbiranje akcijskih ciljev tam in tedaj, kadar je bilo to za partizane ugodno, številne bojne patrulje, zasede, hromitve železnice in raznih komunikacijskih objektov z miniranjem, sabotažno-gospodarske akcije in še cela vrsta drugih dejavnosti. Ena izmed posebnosti Kokrškega odreda je bila tudi v izjemni samostojnosti bataljonov, včasih pa tudi čet, k čemer je silil tudi težak, planinski predel in slabe zveze z višjimi vodstvi partizanskega gibanja. In še eno posebnost velja poudariti: odred je imel tudi številne delavnice in razne službe, da je zares lahko deloval samostojno in neodvisno, kar se je seveda odražalo v številnih njegovih uspehih in delovanju na terenu, ki je zlasti 1954. leta, po njegovem drugem rojstvu, postal težaven tudi zaradi širjenja gorenjskega domobranstva.

Avtor Ivan Jan ni uporabil pri svojem pisanju samo številnih partizanskih in odrednih dokumentov, pričevanj in spominov preživelih pripadnikov odreda, temveč tudi dragocen okupatorski material ter skušal tudi zelo objektivno in nepristransko prikazati celoten položaj na območju Kokrškega odreda, kjer je kasneje belogardizem resno oviral odredov boj. Monografija se konča s prihodom odreda v Celovec, kamor je prispel kot prva enota naše NOV in z osvoboditvijo Celovca končal svojo zmagoslavno, a trdo in težavno pot. V monografiji je objavljeno tudi mnogo fotografskega dokumentarnega gradiva, vsako poglavje je opremljeno z ustreznimi opombami in navedbo virov, skratka, Jan je opravil velikansko, mukotrpno in garaško delo, ki uvršča vsekakor njegovo monografijo o Kokrškem odredu med pomembne prispevke k zgodovini našega boja in njegovih partizanskih enot.

„Kokrški odred“ v treh izdajah je izšel kot 26/4 zvezek Knjižnice NOV in POS, ki jo izdaja založba Partizanska knjiga iz Ljubljane.

D. Ž.

KEGLJANJE V TOZD TSD

V počastitev 29. novembra je TOZD TSD organizirala pod vodstvom Marjana Hafnarja 7. prvenstvo v kegljanju za posameznike in ekipno pri Jančetu v Srednji vasi. Nastopilo je 63 tekmovalcev od tega samo 6 žensk, čeprav bi jih bilo lahko veliko več. Igrali so na 50 lučajev, 25 polno in 25 čiščenj, rezultati pa so bili naslednji: možki 1. Bregar 222, 2. Beber 211, 3. Mohinski 202, 4. Pišljar 201, 5. Hkavec 200, 6. Trajčev 197, itd.; ženske: 1. Hočevar 144, 2. Strojnar 126, 3. Kavčič 126, itd., ekipno: 1. GPP—TPD, 2. Avtomati, 3. Bakelit.

Lovro Dagarin

ŠAHOVSKO PRVENSTVO NABAVNE ORGANIZACIJE

Deset šahistov Nabave se je potegovalo za naslov prvaka te temeljne organizacije Elektromehanike. Lanskoletni prvak ni dopustil presenečenja, saj je tudi tokrat potrdil svojo premoč. Škoda je le, da nima želje za širše šahovsko udejstvovanje.

Zmagal je Jože Novak pred Branetom Šumrado, Bojanom Paljkom, Jožetom Čebuljem, Janezom Gosarjem, Stanetom Ječnikom, Evstahijem Drmto itd.

Olga Štempihar

DOPISUJTE V NAŠE GLASILO

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra Industrija za elektromehaniko, telekomunikacije, elektromehaniko, avtomatiko in elemente — Ljubljana.

— V.d. glavni urednik Otmar Zorn, odgovorni urednik: Dušan Željeznov, tehnični urednik: Janko Colnar, novinar — komentator Mara Ovsenik.

— Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Elektromehanika), Špela Dittrich (Avtomatika), Lado Drobež (Iskra Commerce), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Franc Kotar (IEZE), Marko Rakušček (Avtoelektrika), Boris Čerin (DO Elektrovezel) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Naslov: Ljubljana, Trg revolucije 3, tel.: 324-061, 324-261. — Tisk: — Časopisno-tiskarsko podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

Rekreacija v času dnevnega odmora je postala vse bolj priljubljena tudi med zaposlenimi v novogoriški Avtoelektriki. Pred tovarno malih zaganjalnikov igrajo delavci TOZD — Inštitut odbojke, pred ordnarno poteka tekmovalna v malem nogometu, skupina navdušenih košarkarjev se meri pod košem itd. Naš posnetek prikazuje delavce tovarne delovnih sredstev med igro malega nogometa.